

Załącznik
do Uchwały Nr 583/548/24
Zarządu Województwa Pomorskiego
z dnia 16 maja 2024 r.

WOJEWÓDZKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2021-2030

GDAŃSK 2024

SPIS TREŚCI

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW	3
KLUCZOWE POJĘCIA	4
WPROWADZENIE	6
1. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	6
2. DIAGNOZA	10
3. ANALIZA SWOT	33
4. CELE, PRIORYTETY I DZIAŁANIA	41
5. KLUCZOWI PARTNERZY	62
6. SYSTEM REALIZACJI, MONITOROWANIA ORAZ OCENY REALIZACJI	63

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

BDL	Bank Danych Lokalnych
CBOS	Centrum Badania Opinii Społecznej
CIS	Centrum Integracji Społecznej w województwie pomorskim
ESPAD	Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”
FAS	Fetal Alcohol Syndrome – Płodowy Zespół Alkoholowy
FASD	Fetal Alcohol Spectrum Disorder – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych
GKRPA	gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie pomorskim
IPiN	Instytut Psychiatrii i Neurologii
JST	jednostki samorządu terytorialnego
KCPU	Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
KIS	Klub Integracji Społecznej w województwie pomorskim
KWP	Komenda Wojewódzka Policji w Gdańsku
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	organizacje pozarządowe (non-governmental organization)
NK	Procedura „Niebieskie Karty”
NPZ	Narodowy Program Zdrowia
OPS	ośrodek pomocy społecznej / miejski ośrodek pomocy rodzinie w województwie pomorskim
ORE	Ośrodek Rozwoju Edukacji
PCPR	powiatowe centrum pomocy rodzinie w województwie pomorskim
PCT	Pomorskie Centrum Toksykologii
PORD	Pomorski Ośrodek Ruchu Drogowego w Gdańsku
PSME	Pomorski System Monitoringu i Ewaluacji
PUW	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku
RPPPD	Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej
RPS	Regionalny Program Strategiczny
SPZOZ	samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, którego organem założycielskim jest Samorząd Województwa Pomorskiego
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego
WOTU	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień w Gdańsku
ZI	zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy domowej w województwie pomorskim
ZWP	Zarząd Województwa Pomorskiego

KLUCZOWE POJĘCIA

Przemoc domowa to w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste członków osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Rodzaje przemocy¹:

Fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie

¹ Strona internetowa Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” 29.09.2021 r.: <http://www.niebieska.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>

do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąs własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Krzywdzenie dzieci wg D.G. Gill'a to każde działanie lub beczynność jednostek, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub beczynności, który ogranicza równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój.

Rodzaje przemocy wobec dzieci:

Przemoc fizyczna to wszelkie celowe, intencjonalne działania wobec dziecka powodujące urazy na jego ciele np.: bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, itp. Przemocą będzie również bicie dziecka „dla jego dobra”, „żeby się lepiej uczyło”, „żeby się słuchało”, „żeby posprzątało”. To znaczy, że nawet jeśli za zadaniem bólu kryje się intencja wsparcia lub przyspieszenia rozwoju dziecka, mamy do czynienia z przemocą (istnieją bardziej skuteczne, niekrzywdzące metody - niż np. bicie - do zachęcenia dziecka by sprzątnęło pokój).

Wykorzystanie seksualne to każde zachowanie osoby starszej i silniejszej, które prowadzi do jej seksualnego podniecenia i zaspokojenia kosztem dziecka np.: ekshibicjonizm, uwodzenie, świadome czynienie dziecka świadkiem aktów płciowych, zachęcanie do rozbierania się i do oglądania pornografii, dotykание miejsc intymnych lub zachęcanie do dotykания osoby stosującej przemoc, różne formy stosunku seksualnego, itp. Ważna jest tu zwłaszcza intencja zaspokojenia własnych potrzeb osoby stosującej przemoc bez uwzględniania potrzeb i możliwości osoby doznającej przemocy.

Przemoc emocjonalna to intencjonalne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej, zachowania dorosłych wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka np.: wyzwiska, groźby, szantaż, straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i możliwości dziecka, niszczenie ważnych dla niego rzeczy lub zwierząt, nieposzanowanie granic prywatności, itp. Szczególnie trwałe ślady pozostawia po sobie przemoc ze strony osób ważnych dla rozwoju dziecka, zwłaszcza rodziców. O ile dzieci dość szybko zdają sobie sprawę z odrębności fizycznej od rodziców, o tyle emocjonalnie są z nimi tożsame przez wiele lat. Krzywda płynąca z ich strony ma więc wielki wpływ na utrudnione formowanie się jego relacji

z innymi ludźmi, obrazu siebie i wreszcie osobowości.

Zaniedbywanie to niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych, takich jak właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja, jak i psychicznych jak poczucie bezpieczeństwa, doświadczania miłości i troski. Dziecko zaniedbywane nie odbierając od ważnych dla siebie ludzi dostatecznej ilości sygnałów o ważności swoich potrzeb uczy się, że nie jest ważne i cenne. W ślad za tym mogą iść dwojaki strategie zaradcze: wiara, że tak jest naprawdę i stopniowe wycofywanie się z wszelkiej aktywności lub uciążliwa dla otoczenia walka o dostrzeżenie (tzw. „lepkość”, agresywność lub „dziwność”).

Również małoletni będący świadkiem przemocy domowej wobec osób jej doznających, jest w tej sytuacji osobą doznającą przemocy domowej w rozumieniu ustawy.

WPROWADZENIE

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata: 2021-2030 to dokument, o którym mowa w art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, który ma być narzędziem aktywnego, racjonalnego realizowania polityki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, służącym pomorskim samorządom wszystkich szczebli.

Program został opracowany we współpracy z Zespołem Monitorującym Realizację Zadań w Zakresie Przeciwdziałania Zjawiskom Patologii Społecznych na Terenie Województwa Pomorskiego, powołanym w 2002 roku na mocy Porozumienia zawartego pomiędzy Marszałkiem Województwa Pomorskiego, Wojewodą Pomorskim, Komendantem Wojewódzkim Policji w Gdańsku, Prezesami Sądów Okręgowych w Gdańsku i Słupsku.

1. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Lp.	Akt prawny, nazwa programu	Cel, obszar, zakres współpracy
1.	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej	Art. 40 Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych
2.	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950	Art. 3 Zakaz tortur Art. 4 Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej

	roku, zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2	Art. 5 Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego
3.	Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 roku	Art. 3 ust. 1 We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka
4.	Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R(85)4 w sprawie przemocy w rodzinie z 26 marca 1985 roku	Rekomendacja poleca rządowi powzięcie środków zapobiegawczych w kwestii przemocy w rodzinie, polegających na zwiększaniu świadomości społecznej, szkoleń dla osób mających styczność ze zjawiskiem z racji wykonywanego zawodu oraz wsparcia i pomocy ofiarom
5.	Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R(90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 roku	Rekomendacja dotyczy środków socjalnych w przypadku przemocy w rodzinie, zaleca zwiększanie świadomości społecznej. Powinno ono nastąpić poprzez zasygnalizowanie społeczeństwu powagi problemu, ukazanie negatywnych konsekwencji zjawiska oraz przeciwdziałanie usprawiedliwieniom przemocy obecnej w mediach
6.	Rekomendacja Rady Europy 1450(2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie	Rekomendacja zaleca sporządzić europejski program zwalczania przemocy wobec kobiet, którego celem jest: harmonizacja prawa i procedur w celu ustanowienia właściwego systemu europejskiego prawa pozytywnego; wprowadzenie przepisów zakazujących wszelkich form przemocy domowej; ustanowienie prawnego uznania gwałtu małżeńskiego i uznanie go za przestępstwo; zapewnienie większej ochrony kobietom (...); zapewnienie większej elastyczności zarówno w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, jak i dostępności różnych procedur (...)

7.	<p>Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z 30 kwietnia 2002 roku</p>	<p>Środki ogólne dotyczące przemocy wobec kobiet:</p> <p>Pkt 2. Zagwarantowanie, aby kobiety nie były poddawane przemocy jakiegokolwiek rodzaju i ze strony kogokolwiek stanowi odpowiedzialność i leży w interesie państw, a także ma charakter priorytetu polityki krajowej. W tym celu państwa nie mogą powoływać się na zwyczaje, religię lub tradycję jako sposób na obejście tego zobowiązania.</p> <p>Pkt 3. Państwa członkowskie powinny wprowadzić, rozwijać i/lub ulepszać w razie potrzeby politykę krajową przeciwko przemocy, w oparciu o:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. maksymalne bezpieczeństwo i pomoc dla ofiar; 2. nadanie ofiarom uprawnień poprzez optymalne wsparcie i pomoc, tak aby uniknąć podwójnej wiktymizacji; 3. przystosowanie prawa karnego i cywilnego, włącznie z procedurą sądową; 4. zwiększanie świadomości społecznej i edukację dzieci i młodych ludzi; 5. zapobieganie na wszystkich możliwych obszarach
8.	<p>Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z 11 maja 2011 roku</p>	<p>Cele konwencji: ochrona kobiet przed wszystkimi formami przemocy oraz zapobieganie, ściganie i eliminacja przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, przyczynianie się do eliminacji wszystkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie rzeczywistej równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez usamodzielnienie kobiet; stworzenie ogólnych ram, polityki i działań na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; zacieśnianie współpracy międzynarodowej, mającej na celu eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; zapewnienie wsparcia i pomocy organizacjom i organom ścigania by skutecznie współpracowały w celu przyjęcia</p>

		zintegrowanego podejścia do eliminacji przemocy wobec kobiet i przemocy domowej
9.	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 roku w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, s. 1)	Pkt 4. Unia zobowiązała się zapobiegać handlowi ludźmi i zwalczać ten proceder oraz chronić prawa osób będących ofiarami handlu
10.	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 roku w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, s. 2)	Pkt 9. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do środków ochrony, których szczególnym celem jest ochrona danej osoby przed czynem zabronionym innej osoby, mogącym w jakikolwiek sposób zagrozić jej życiu lub nietykalności fizycznej, psychicznej czy seksualnej, np. poprzez uniemożliwienie wszelkich form molestowania, czy jej godności lub wolności osobistej, np. poprzez uniemożliwienie uprowadzenia, nękania i innych form przymusu pośredniego, oraz które mają na celu zapobieganie nowym czynom zabronionym lub ograniczenie skutków wcześniejszych czynów zabronionych. Te prawa osobiste przysługujące osobie podlegającej ochronie stanowią podstawowe wartości uznawane i upowszechniane we wszystkich państwach członkowskich
11.	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 roku w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011,	Pkt 34. Państwa członkowskie powinny opracować lub udoskonalić strategie zapobiegania niegodziwemu traktowaniu w celach seksualnych oraz wykorzystywaniu seksualnemu dzieci, w tym środki mające na celu osłabienie i ograniczenie popytu na wszelkie formy wykorzystywania seksualnego dzieci oraz prowadzić kampanie informacyjne i kampanie mające na celu podnoszenie świadomości a także programy badawcze i edukacyjne, zmniejszając tym

	s. 1)	samym ryzyko, że dzieci będą stawać się ofiarami
12.	Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 roku ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, s. 57)	Pkt 4. (...) celem niniejszej dyrektywy jest dokonanie przeglądu i uzupełnienie zasad określonych w decyzji ramowej 2001/220/WSiSW oraz podjęcie istotnych działań służących zwiększeniu poziomu ochrony ofiar w całej Unii, w szczególności w ramach postępowania karnego
13.	Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce
14.	Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Zadanie: Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie
15.	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, która pełni funkcję Strategii Polityki Społecznej	Cel strategiczny 2: Otwarta wspólnota regionalna Cel operacyjny 2.2: Wrażliwość społeczna
16.	Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej	Cel szczegółowy 2: Wrażliwość społeczna

2. DIAGNOZA

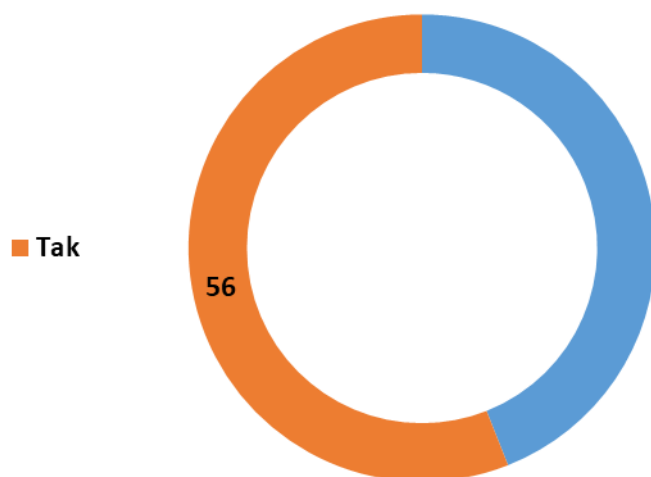
Na podstawie „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” (Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 2019 roku)² można stwierdzić, że 30% respondentów potwierdza bycie osobą stosującą przemoc domową – jednokrotnym 9%, kilkakrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy domowej, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku- lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności do fizycznej

² 29.09.2021 r.: <https://static.im-g.pl/im/5/26198/m26198755,WYNIKI-BADANIA.pdf>

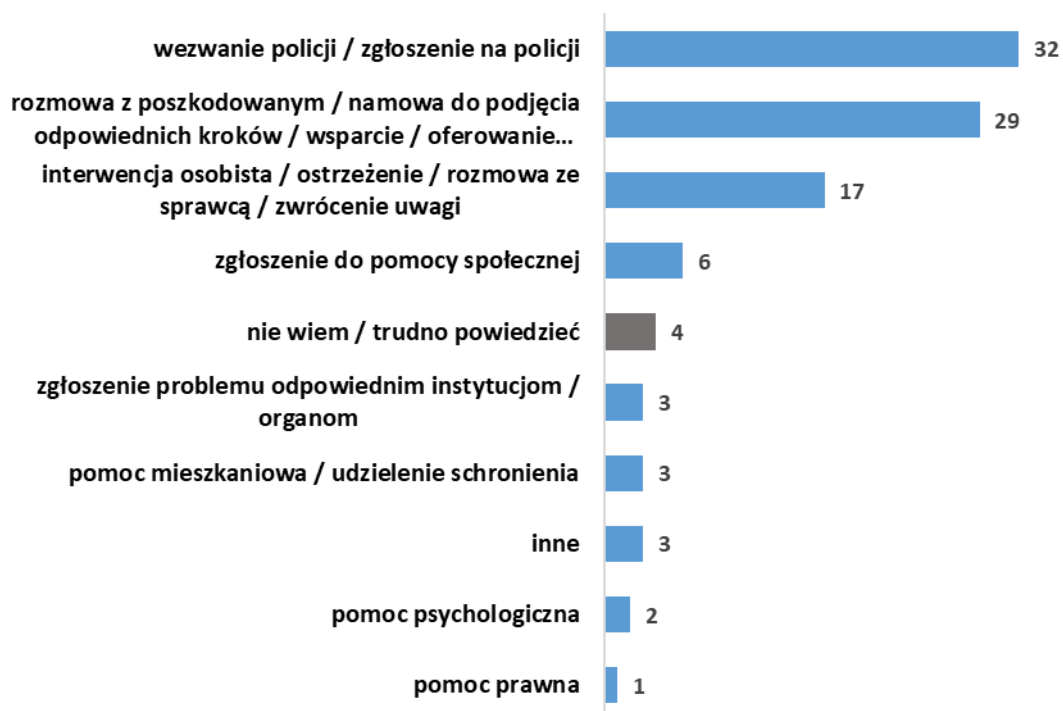
(11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%). Ponad połowa Polaków (57%) twierdzi, że doświadczyli jakiejs formy przemocy domowej, przy czym mogło to być zarówno niedawno, jak i wiele lat temu. Najpowszechniejsza jest przemoc psychiczna – takie doświadczenie deklaruje 53% badanych, przy czym, jeśli chodzi o wielokrotne formy przemocy na jakimkolwiek etapie życia to odsetek ten wynosi 15%. Co czwartego Polaka (23%) dotknęła kiedykolwiek w rodzinie przemoc fizyczna, zaś 6% badanych doświadczyło jej wielokrotnie, 13% przyznało, że dotyczy ich przemoc ekonomiczna, a 5%, że seksualna. Prawie co piąty Polak (18%) zna w swoim otoczeniu czy sąsiedztwie rodziny, w których dochodzi do różnych form przemocy wobec dzieci. Najczęściej respondenci słyszeli o jednostkowych przypadkach – 13% powiedziało, że zna jedną taką rodzinę, bądź dwie. 56% osób, które przyznały, że znają w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodzi do przemocy fizycznej, podjęło w związku z tym działania.

Powyższe dane obrazują wykresy:

Wykres nr 1 Czy wiedząc, że występuje w tej rodzinie/tych rodzinach przemoc fizyczna, podjął Pan(i) jakieś działania? [N=507]

Wykres nr 2 Jakie to były działania? [N=284]

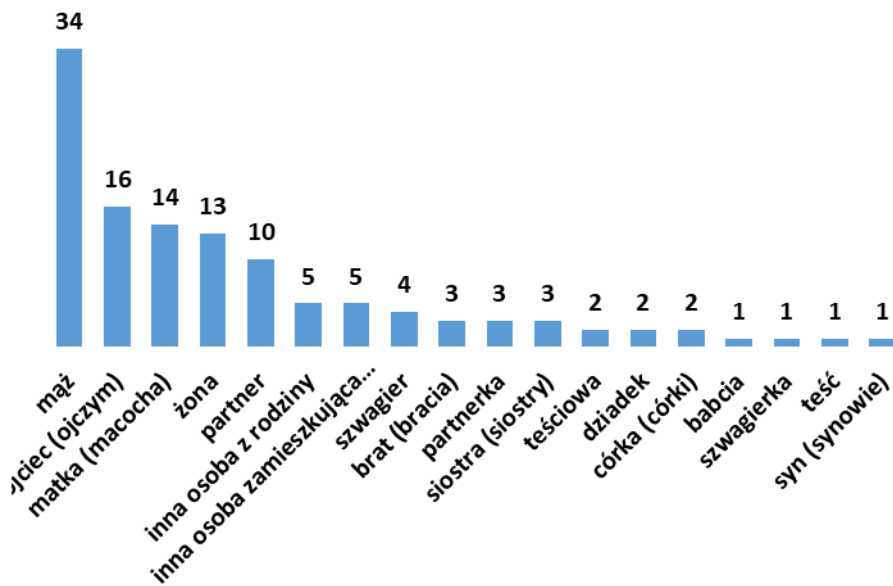
Przemocy najczęściej dopuszczają się członkowie najbliższej rodziny: ojciec, matka, mąż/partner i żona/partnerka, przy czym mężczyźni (ojcowie, mężowie, partnerzy w związkach nieformalnych) częściej niż kobiety (matki, żony, partnerki w związkach nieformalnych). Dostrzec można pewne różnice w zależności od rodzaju przemocy. Psychicznej najczęściej dopuszczają się ojcowie (32%), mężowie (25%), matki (17%), a także partnerzy (12%). Ekonomiczna jest domeną mężów (34%) lub ojców (16%), a rzadziej matek (14%) i partnerów (10%). Osobami stosującymi przemoc fizyczną są najczęściej ojcowie (38%), matki (25%) i mężowie (24%) lub partnerzy (10%), natomiast przemocy seksualnej mężowie (50%), partnerzy (18%) oraz inne osoby zamieszkujące w gospodarstwie domowym (9%).

Dane te przedstawiają wykresy:

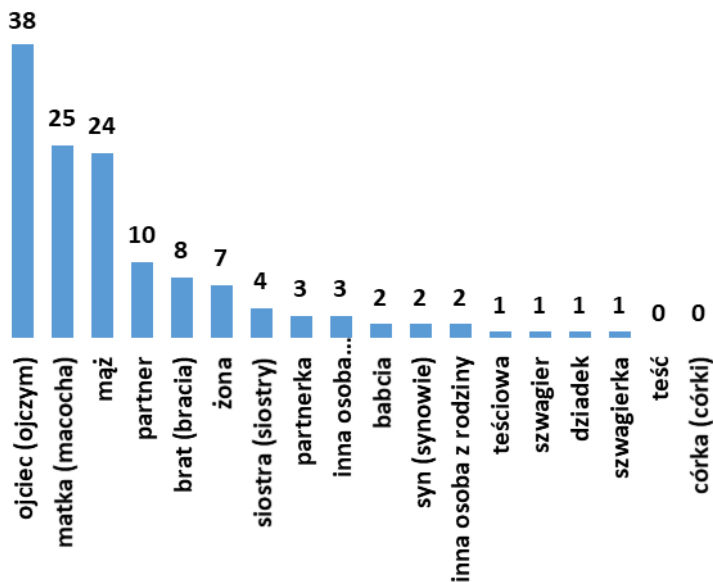
**Wykres nr 3 Kto się tak zachował? Kim był dla Pana(i) osoba stosująca przemoc domową?
Przemocy psychicznej**

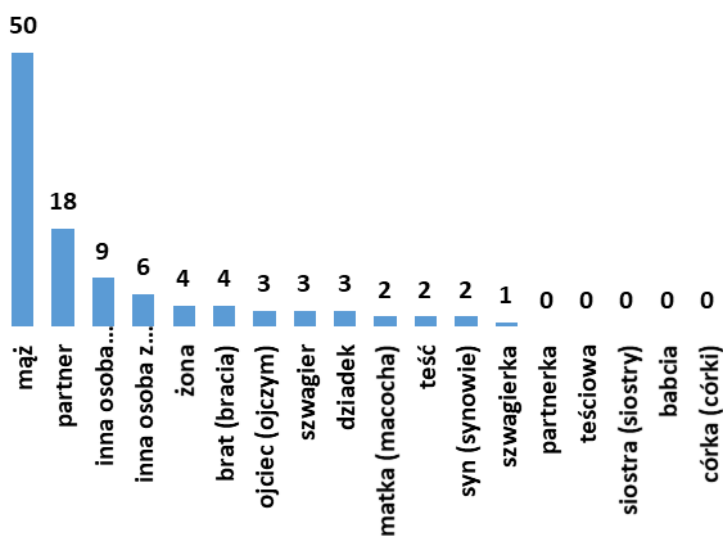
Wykres nr 4 Kto się tak zachował? Kim był dla Pana(i) osoba stosująca przemoc domową? Przemocy ekonomicznej

Wykres nr 5 Kto się tak zachował? Kim był dla Pana(i) osoba stosująca przemoc domową? Przemocy fizycznej

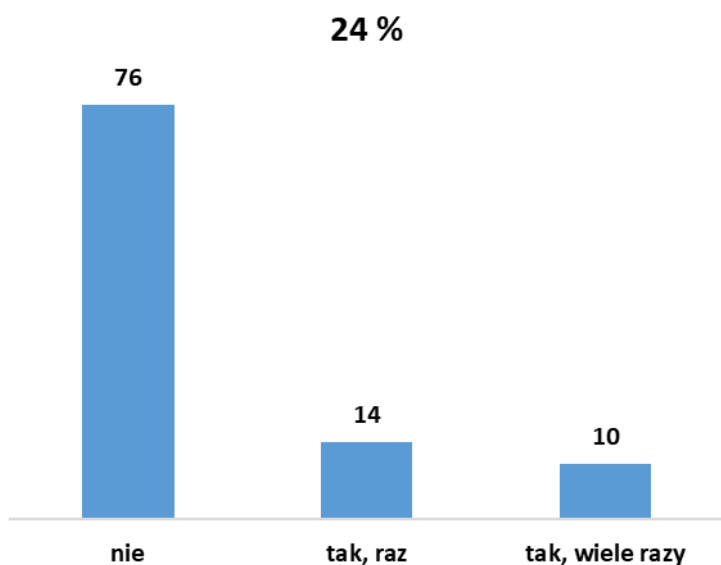
Wykres nr 6 Kto się tak zachował? Kim był dla Pana(i) osoba stosująca przemoc domową? Przemocy seksualnej

Osoby doświadczające przemocy domowej w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak w przypadku kiedy osoby te zdecydowały się na szukanie wsparcia to najczęściej po pomoc zwracały się osoby doznające przemocy ekonomicznej, fizycznej czy psychicznej (od 31% do 24%), natomiast wśród badanych, których dotknęła przemoc seksualna jedynie co dziewięć (11%) próbowała uzyskać wsparcie - wykresy:

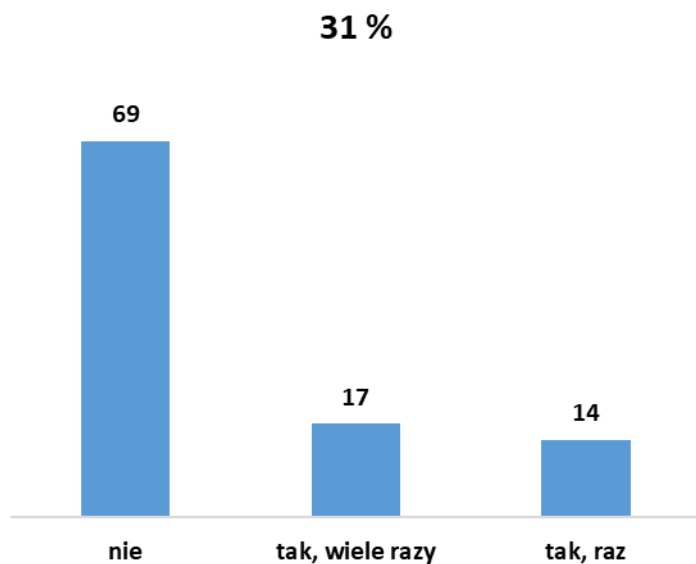
Wykres nr 7 Czy kiedykolwiek zwróciła(a) się Pan(i) o pomoc w związku z tą sytuacją/sytuacjami?

Przemoc psychiczna

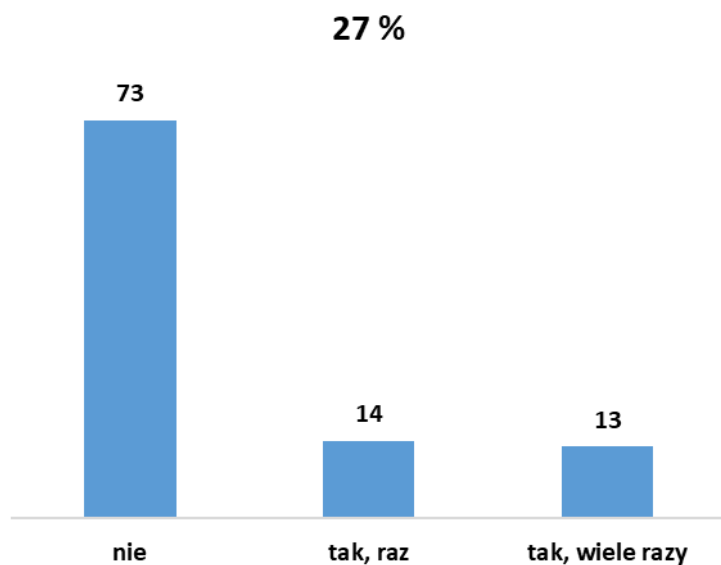
Wykres nr 8 Czy kiedykolwiek zwróciła(a) się Pan(i) o pomoc w związku z tą sytuacją/sytuacjami?

Przemoc ekonomiczna

Wykres nr 9 Czy kiedykolwiek zwróciła(a) się Pan(i) o pomoc w związku z tą sytuacją/sytuacjami?

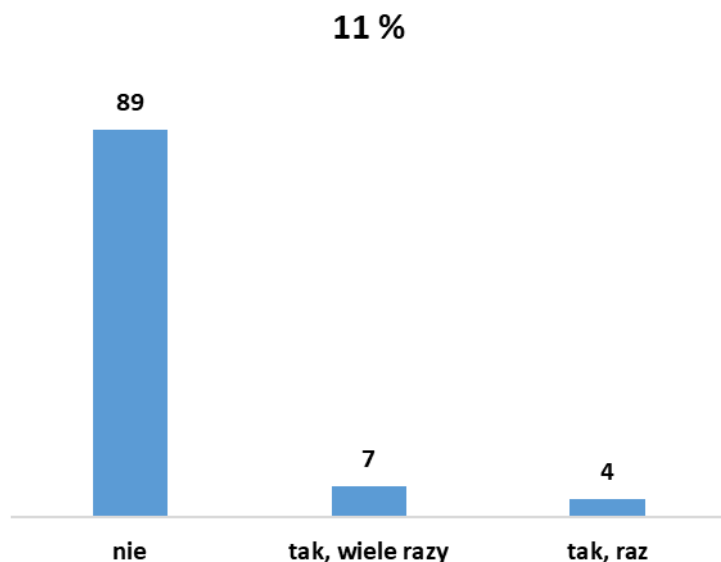
Przemoc fizyczna

Wykres nr 10 Czy kiedykolwiek zwróciła(a) się Pan(i) o pomoc w związku z tą sytuacją/sytuacjami?

Przemoc seksualna

Ogólnie rzecz biorąc kobiety doświadczają przemocy domowej częściej niż mężczyźni (63% wobec 51%, gdy chodzi o dowolnego rodzaju przemoc). Doświadczanie przemocy domowej nieznacznie częściej raportowane jest przez młodszych respondentów. Do bycia osobą doznającą przemocy najczęściej przyznają się 18-29-latkowie i 30-39-latkowie (po 60%), a najrzadziej osoby 60+ (53%). Doznawanie jakiegokolwiek rodzaju przemocy nieco częściej raportują osoby z wykształceniem średnim (60%) i wyższym (59%) niż te z zawodowym (51%) lub podstawowym (57%). Może to wynikać z wyższej świadomości tych osób i większego zrozumienia tego, jak może przejawiać się przemoc. Do doświadczania przemocy domowej najczęściej przyznają się badani z miast mających 20-100 tys. mieszkańców (61%), a najrzadziej ci z miast powyżej 500 tys. mieszkańców (49%). Wśród mieszkańców wsi wskaźnik ten wynosi 56%. Stan cywilny ma w kwestii doznawania przemocy domowej duże znaczenie. Zjawisko to znacznie częściej dotyczy osób rozwiedzionych (81%) niż wdowców i wdów (65%), kawalerów i panien (55%) oraz osób zamężnych i żonatych (55%). W wielu przypadkach rozwód mógł mieć związek z występowaniem przemocy domowej. Na podstawie wypowiedzi profesjonalistów wywnioskować można, że na przemoc domową bardziej narażone są osoby pozostające w związkach – małżeńskich lub nieformalnych, niż osoby żyjące bez partnera. To co sprzyja doświadczaniu przemocy domowej to zależność, w tym finansowa, od innych członków rodziny, niskie poczucie własnej wartości i doświadczanie przemocy w dzieciństwie. Osoby, które doświadczają przemocy, według ekspertów, bardzo często nie pracują i pozostają na utrzymaniu osób, które przemocy się dopuszczają. Nie wyobrażają sobie samodzielnego życia, boją się, że same by sobie nie poradziły. W podobnym mechanizmie na przemoc domową narażone są także osoby chore,

z niepełnosprawnościami czy starsze, które potrzebują pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Według ekspertów wpływ na to, czy ktoś będzie doświadczał przemocy domowej, ma także podzielenie stereotypów na jej temat. Traktowanie przemocy jako normalnego sposobu radzenia sobie z trudnymi emocjami, postrzeganie jej jako powszechnej i nieuchronnej, powoduje, że ludzie łatwiej się na nią zgadzają niż szukają pomocy. Również zdaniem ekspertów nadużywanie alkoholu jest silnie skorelowane ze zjawiskiem przemocy domowej.

W przypadkach uzależnienia przemoc pojawia się wręcz nieuchronnie, jeśli nie fizyczna, to na pewno psychiczna, związana z koniecznością radzenia sobie z alkoholizmem członka rodziny. Wielu profesjonalistów zwraca uwagę na to, że alkohol sam w sobie nie wywołuje przemocy, a jedynie pozbawia człowieka hamulców i ułatwia stosowanie przemocy.

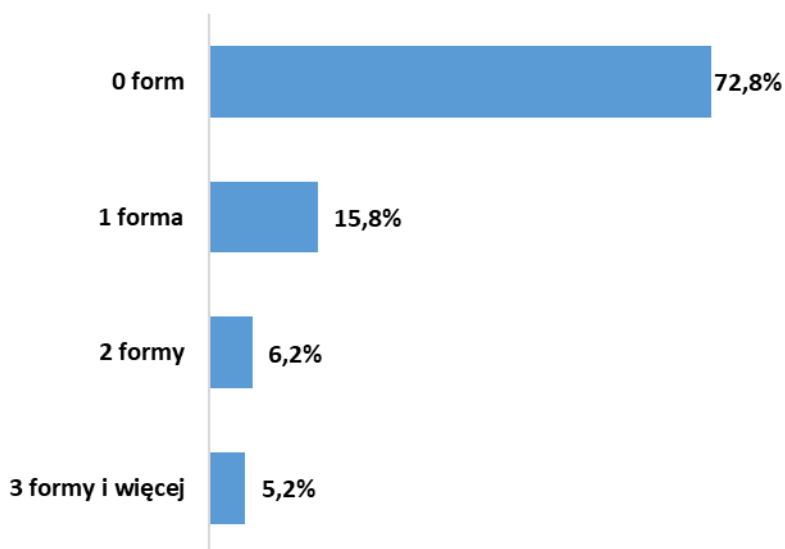
Dane z badania „**Negatywne doświadczenia młodzieży w trakcie pandemii.**

Raport z badań ilościowych”³, zrealizowanego w 2020 roku przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, wynika, że ponad co czwarty respondent (27,2%) w wieku 13-17 lat doświadczył w okresie od połowy marca do końca czerwca co najmniej jednej z badanych form krzywdzenia (fizycznej, psychicznej, bycie świadkiem przemocy wobec rodziców lub rodzeństwa, rówieśniczej, wykorzystywania seksualnego). 15,8% respondentów doświadczyło jednej, 6,2% – dwóch, a 5,2% co najmniej trzech form krzywdzenia. Krzywdzenia istotnie częściej doświadczały dziewczyny niż chłopcy (34,8% vs 19,9%) i starsze nastolatki w wieku 16-17 lat niż młodsze w wieku 13-15 lat (33,5% vs 23,2%) oraz w przypadku osób, które mieszkały z osobą cierpiącą na chorobę psychiczną (53,3% vs 24,6%). W badanym okresie ponad co siódmy respondent (15%) doznał przemocy ze strony rówieśników, co dziewiąty (10,8%) ze strony bliskiej osoby dorosłej. Co 20 osoba (5,4%) była świadkiem przemocy wobec rodzica lub innego dziecka. Dane te obrazują wykresy:

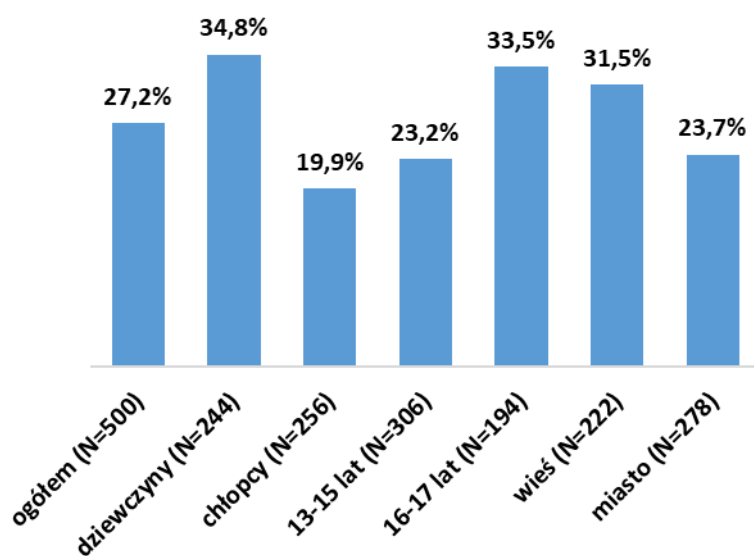
---

³ Strona internetowa Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, 29.09.2021 r.: https://fdds.pl/_Resources/Persistent/5/0/0/e/500e0774b0109a6892ce777b0d8595f528adea62/Negatywne-doswiadczenia-mlodziezy-w-trakcie-pandemii.-Raport-z-badan-ilosciowych-1.pdf

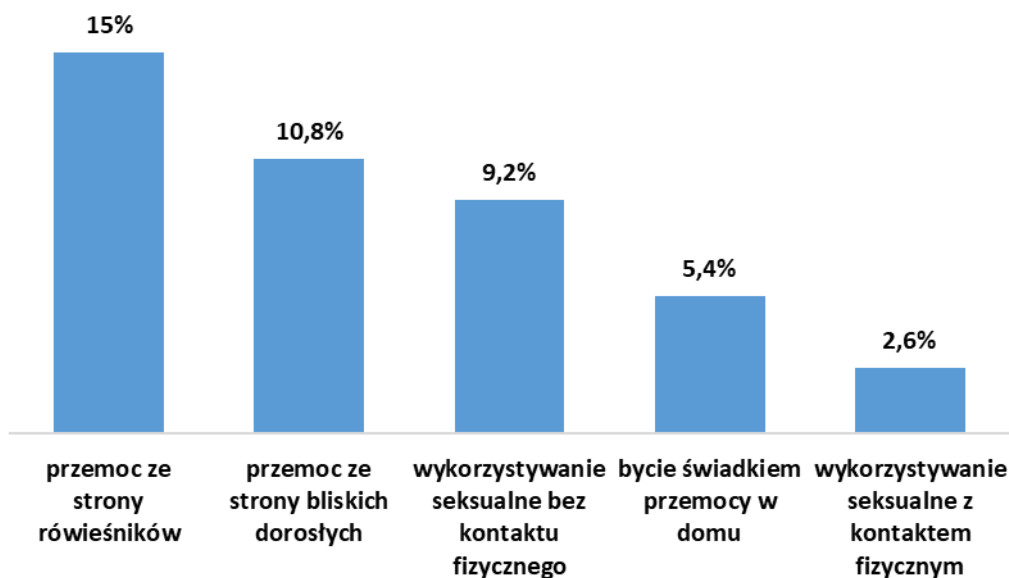
Wykres nr 11 Liczba doświadczonych form krzywdzenia. [N=500]

Wykres nr 12 Doświadczenie krzywdzenia w podziale na płeć, wiek i wielkość miejscowości

Wykres nr 13 Doświadczenie głównych kategorii krzywdzenia. N=500

Prawie co dziewięć badany nastolatek (10,8%) w wieku 13-17 lat doświadczył w okresie od połowy marca do końca czerwca 2020 roku przemocy ze strony bliskich dorosłych. Istotnie częściej przemocy ze strony bliskich osób dorosłych doświadczyły starsze nastolatki: 16,5% w wieku 16-17 lat vs. 7,2% w wieku 13-15 lat. Również istotnie częściej przemocy ze strony bliskich osób dorosłych doświadczyły nastolatki mieszkające na wsi niż w mieście: 15,3% vs. 7,2%. Przemoc ze strony bliskich dorosłych, której doświadczali nastolatki, to przede wszystkim przemoc psychiczna. Przemocy psychicznej doświadczyło 9,2% respondentów, zaś przemocy fizycznej trzy razy mniej – 3,2% badanych.

1 na 20 badanych (5,4%) był świadkiem przemocy w domu w okresie od marca do czerwca 2020 roku. Istotnie częściej świadkami przemocy byli starsi nastolatki (8,2% w wieku 16-17 lat vs. 3,6% w wieku 13-15 lat) oraz osoby mieszkające na wsi (9,0% wieś vs. 2,5% miasto). Wśród badanych sytuacji były zarówno sytuacje przemocy osoby dorosłej wobec innego dziecka – świadkami ich było 3,6% nastolatków, jak i sytuacje przemocy między rodzicami/opiekunami – świadkami było 2,4% nastolatków.

Przemocy ze strony rówieśników doświadczyło 15% respondentów. Istotnie częściej były to dziewczyny niż chłopcy (18,9% vs 11,3%). Co dziewiąta badana osoba (10,8%) twierdzi, że została specjalnie uderzona przez rówieśnika. W wyniku zaistniałej sytuacji prawie co piąta osoba (18,5%) skarżyła się na ból, siniaki, skaleczenie lub złamanie.

Co szesnasty respondent (6,4%) doświadczył ze strony rówieśnika przemocy psychicznej. Ogółem wykorzystywania seksualnego doświadczył co dziesiąty badany – 10,2%. Wykorzystywania seksualnego z kontaktem fizycznym doświadczyło 2,6% nastolatków, zaś bez kontaktu fizycznego – 9,2%. Wykorzystywania seksualnego z kontaktem fizycznym istotnie częściej doświadczyli nastolatki mieszkający na wsi niż w mieście (4,5% vs. 1,1%). Natomiast wykorzystywania seksualnego bez kontaktu fizycznego – starsze nastolatki w wieku 16-17 lat niż młodsze w wieku

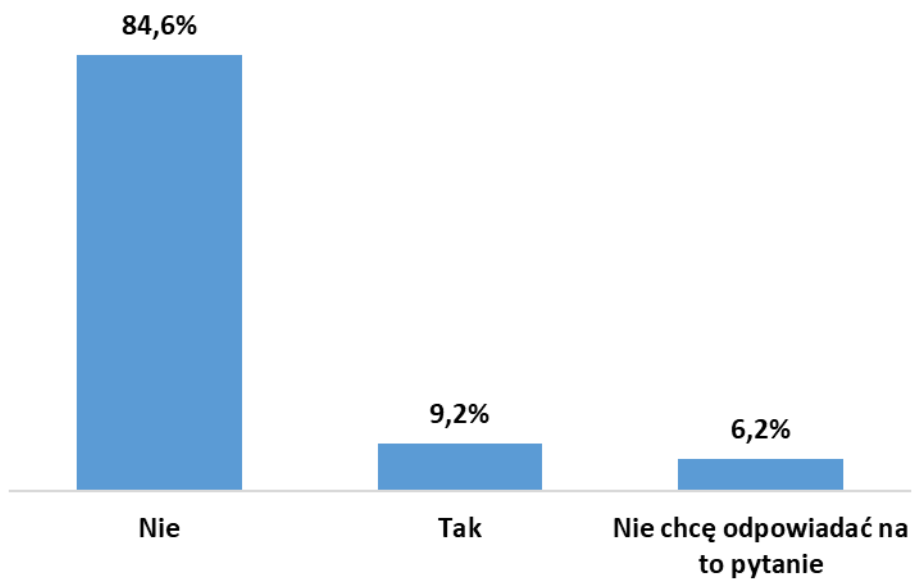
13-15 lat (12,9% vs. 6,9%). Wykorzystywanie seksualne bez kontaktu fizycznego miało formę otrzymywania niechcianych nagich zdjęć (5,2%), słownej przemocy seksualnej (4,6%) oraz werbowania w internecie do celów seksualnych (3,4%). Wykorzystywanie seksualne z kontaktem fizycznym miało formę niechcianego kontaktu seksualnego z osobą dorosłą (1,8%), rówieśnikiem (1,2%) lub kontaktu seksualnego nastolatków przed ukończeniem 15. r. ż. z osobą dorosłą (1,0%), czyli poniżej prawnego minimalnego wieku, w którym można wyrazić zgodę na kontakt seksualny.

Tabela nr 1 Doświadczenie wykorzystywania seksualnego w podziale na formy. N=500

Kategoria	Forma	%
Wykorzystywanie seksualne bez kontaktu fizycznego (9,2%)	Ekshibicjonizm: otrzymywanie niechcianych nagich zdjęć	5,2%
	Słowna przemoc seksualna	4,6%
	Werbowanie w internecie do celów seksualnych	3,4%
Wykorzystywanie seksualne z kontaktem fizycznym (9,2%)	Niechciany dotyk ze strony dorosłego	1,8%
	Niechciany dotyk ze strony rówieśnika	1,2%
	Kontakt seksualny przed 15 r.ż. z osobą dorosłą	1,0%

Co jedenasty badany (9,2%) przyznał, że w swoim życiu okaleczał się. Prawie połowa (47,8%) tych osób twierdzi, że w pierwszym okresie pandemii miało to miejsce rzadziej niż wcześniej. 4,4% respondentów okaleczało się częściej niż przed pandemią, natomiast 6,5% zaczęło się wtedy celowo ranić. 28,3% badanych, którzy się okaleczali, nie chcieli udzielić odpowiedzi na pytanie o okaleczanie się w badanym czasie. W pierwszym okresie pandemii 2,9% respondentów w wieku 15-17 lat próbowało popełnić samobójstwo.

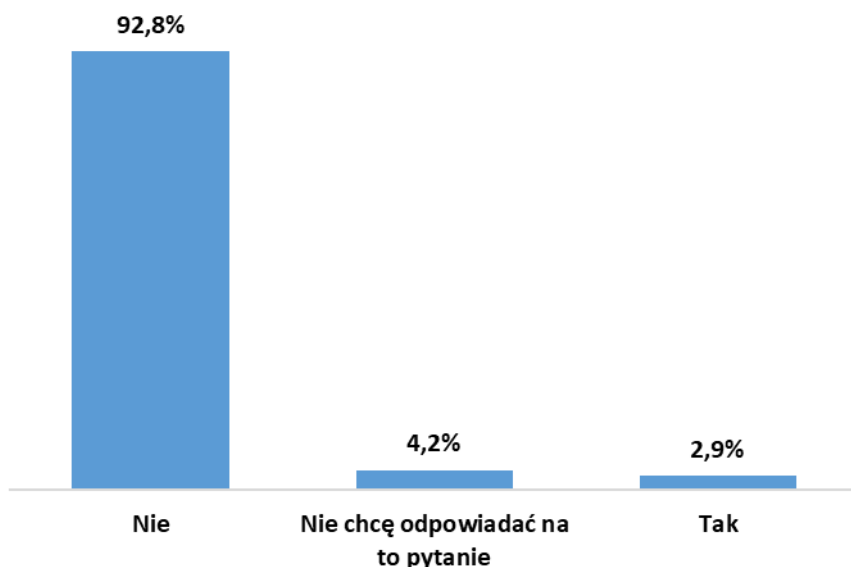
Wykres nr 14 Samookaleczenia. N=500 Czy kiedykolwiek specjalnie się zraniłeś/aś?

Wykres nr 15 Samookaleczenia w pierwszym okresie pandemii. N=46 Czy w pierwszym okresie pandemii samookaleczałeś/aś się?

Wykres nr 16 Próby samobójcze w okresie pandemii. N=307 Czy w pierwszym okresie pandemii próbowałeś/aś popełnić samobójstwo?

Nastolatki, które doświadczyły w pierwszym okresie pandemii krzywdzenia częściej niż pozostałe (16,9% vs. 6%) przyznawały, że nie mają w swoim otoczeniu osoby, do której mogłyby się zwrócić w trudnej sytuacji.

„**Analiza polskiego systemu ochrony dzieci przed krzywdzeniem**”⁴, dokonana w 2019 roku przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę pokazuje, że w 2018 roku sporządzonych zostało 93311 „Niebieskich Kart”, z czego 78% założyli przedstawiciele policji, 12% pracownicy ośrodków pomocy społecznej, 5% pracownicy placówek oświatowych, 4% przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, a jedynie 0,6% przedstawiciele ochrony zdrowia. Pomocą objęto 51157 dzieci, w tym 1650 z niepełnosprawnościami (w porównaniu odpowiednio z 47883 i 1347 dzieci rok wcześniej). W 2018 roku na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odebrano 1130 dzieci (MRPiPS, 2019). Według danych Komendy Głównej Policji liczba małoletnich osób doświadczających przemocy domowej w zakładanych przez policję „Niebieskich Kartach” systematycznie spada – z 56,5 tys. w 2006 roku do 12,4 tys. w 2018 r. (6143 – dziewczyny i 7261 – chłopcy). Zmienia się także proporcja małoletnich osób doświadczających przemocy domowej w stosunku do ogółu osób doświadczających przemocy domowej – z 36% w 2006 roku do 14% w 2018 roku (KGP, 2019). Rocznie jest od 3 tys. do ponad 4 tys. małoletnich pokrzywdzonych tym przestępstwem. Zdecydowana większość to przypadki kwalifikowane jako przemoc domowa, czyli znęcanie się nad dzieckiem przez członków rodziny. W roku 2018 pokrzywdzonych 13 przestępstwem z art. 207 par 1 k.k. (kwalifikowanym jako przemoc domowa) zostało 4909 dzieci (w porównaniu

⁴ Strona internetowa Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, 29.09.2021 r.: https://fdds.pl/_Resources/Persistent/7/3/a/4/73a4bfab0aab4bed3875baedfbb217a64dc3d491/Analiza-polskiego-systemu-ochrony-dzieci-przed-krzywdzeniem_.pdf

z 3476 w roku 2017), w tym 2399 (49%) dziewczynek oraz 2510 (51%) chłopców (MRPiPS, 2019). W 2018 r. Komenda Główna Policji odnotowała 41 przypadków zabójstw osób małoletnich, a w I połowie 2019 roku odnotowano 18 takich przypadków (KGP, 2019b). W 2017 roku stwierdzono również 1158 przestępstw z art. 200 k.k. (obcowanie płciowe z małoletnim poniżej 15. roku życia). Wśród 611 podejrzanych zdecydowaną większość (97%) stanowili mężczyźni (KGP, 2017). Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości w 2017 roku żadna osoba nie została prawomocnie skazana z art. 149 k.k.: zabójstwo dziecka dokonane przez jego matkę w okresie porodu pod wpływem jego przebiegu (Informator Statystyczny Wymiaru Sprawiedliwości, 2018). W 2018 roku sądy rejonowe wydały 21,7 tys. orzeczeń o pozbawienie, zawieszenie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej (ISWS, 2019). Dane Ogólnopolskiego Badania Chorobowości Szpitalnej Ogólnej Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny pokazuje, że w Polsce zdiagnozowano w 2017 roku 64 przypadków Zespołu Dziecka Maltretowanego (ZDzM, kod ICD: 10 T74), 33 – dziewczynki i 31 – chłopcy. Ponad połowa przypadków dotyczy dzieci poniżej 4. roku życia (58%) (NIZP-PZH, 2019). Natomiast z danych Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (CSIOZ) wynika, że w roku szkolnym 2017/2018 udzielono łącznie 22480 porad w szkolnych gabinetach profilaktyki i pomocy przedlekarskiej w związku ze zdiagnozowaniem zjawiska przemocy (w tym także przemocy rówieśniczej). Blisko trzy czwarte przypadków (71%) dotyczyło uczniów szkół podstawowych (CSIOZ, 2019). Ze sprawozdania MRPiPS za rok 2018 roku wynika, że tylko jedna gmina nie powołała Zespołu Interdyscyplinarnego i nie uchwaliła lokalnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespoły oraz organy je nadzorujące w roku 2018 przeprowadziły 781 diagnoz lokalnych i 1011 kampanii społecznych oraz udzieliły pomocy 224 251 osobom, w tym 65731 dzieciom (MRPiPS, 2019). Wg danych CSIOZ w 2018 roku 13% niemowląt do 4. tygodnia życia nie było objętych opieką lekarską, a odsetek ten rósł do 27% w 9. miesiącu życia. Nie jest również w pełni realizowany obowiązek przeprowadzenia minimum 4 wizyt patronażowych położnej w domu zamieszkania dziecka. Średnia liczba wizyt przypadających na jedno dziecko w 2018 r. wyniosła 3,48 (MRPiPS, 2019). Również realizacja obowiązku w ramach procedury „Niebieskie Karty” wymaga poprawy, gdyż w 2015 r. jedynie 623 przypadków było zgłoszonych przez sektor zdrowia (MRPiPS, 2019).

Wg danych GUS na koniec 2018 roku w pieczy zastępczej przebywało 71,8 tys. dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej, w tym 55,2 tys. w pieczy rodzinnej oraz 16, 7 tys. w pieczy instytucjonalnej. W porównaniu z 2017 roku liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej zmniejszyła się o 1,1 %. Spadek dotyczył zarówno dzieci przebywających w pieczy rodzinnej, jak i instytucjonalnej. Pomimo, że przepisy stanowią, że dzieci poniżej 10. roku życia powinny być umieszczane w rodzinnej pieczy zastępczej, z danych GUS wynika, że w 2018 roku aż 19,8% wychowanków instytucjonalnych form pieczy stanowiły dzieci do 10. roku życia.

W 2018 roku, wg danych uzyskanych z Prokuratury Generalnej, liczba podejrzanych, wobec których zastosowano środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (art. 275a § 1 k.p.k.), wyniosła 3776, dozoru policji z zakazem kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową (art. 275 § 2 k.p.k.) – 4403, dozoru policji pod warunkiem opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (art. 275 § 3 k.p.k.) – 790. W porównaniu do lat poprzednich, zauważa się znaczący wzrost przypadków stosowania środków zapobiegawczych, np. w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym: w roku 2011 – 849 przypadków, w 2013 – 1477, w 2015 – 2400.

Według Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego w 2017 r. do szpitala z powodu urazów głowy, w tym z urazem mózgu, trafiło 4063 dzieci poniżej 1. roku życia (NIZP-PZH, 2019).

Według **Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** (obecnie KCPU) 2 mln dorosłych i dzieci z rodzin z problemem alkoholowym doświadcza przemocy domowej.⁵

Z raportu z badań „**Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci**”⁶, zrealizowanego w 2018 roku przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, wynika, że najczęściej występującą dysfunkcją w rodzinach badanej młodzieży w wieku 11-17 lat było nadużywanie alkoholu (15%), a badani, których członkowie rodziny nadużywali alkoholu, pięciokrotnie częściej stawali się osobami doświadczającymi przemocy ze strony bliskich dorosłych, trzykrotnie częściej doświadczali przemocy rówieśniczej i wykorzystywania seksualnego oraz byli dwukrotnie bardziej narażeni na obciążające doświadczenia seksualne. Zażywanie narkotyków przez członka rodziny ponad pięciokrotnie zwiększało ryzyko doświadczenia przez respondenta przemocy rówieśniczej i trzykrotnie doświadczenia przemocy ze strony bliskich dorosłych.

Siedmiu na dziesięciu nastolatków (72%) doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu badanych kategorii krzywdzenia (przemoc ze strony bliskich dorosłych: fizyczna lub psychiczna, zaniedbywanie fizyczne, bycie świadkiem przemocy domowej, przemoc rówieśnicza, wykorzystywanie seksualne, obciążające doświadczenia seksualne, przestępstwa konwencjonalne: wandalizm, rozbój, napaść). Przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41% młodych ludzi. Co trzeci badany (33%) doznał ze strony bliskich dorosłych przemocy fizycznej, a co piąty (20%) – przemocy psychicznej. Osobami sprawującymi obie te formy przemocy najczęściej byli rodzice. Świadcami przemocy domowej (między rodzicami lub osoby dorosłej wobec innego dziecka) było 13% badanych uczniów. Co piąty nastolatek w wieku 13–17 lat (20%) miał obciążające doświadczenie seksualne

⁵ Strona internetowa Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 29.09.2021 r.: <http://parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

⁶ Strona internetowa Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, 29.09.2021 r.: <https://diagnozakrzywdzenia.pl/raport.pdf>

obejmujące przemoc seksualną, werbowania do celów seksualnych w internecie lub ekshibicjonizm. Siedem procent badanych w wieku 13–17 lat doświadczyło kiedykolwiek wykorzystania seksualnego. Najwięcej respondentów doświadczyło wykorzystania seksualnego ze strony rówieśnika, następnie kontaktu seksualnego przed 15 r.ż. z osobą dorosłą oraz niechcianego dotyku ze strony znajomego lub obcego dorosłego.

Statystyki policyjne przedstawione w raporcie „**Czarna księga ofiar przemocy domowej w Polsce 2021**” Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego⁷ pokazują, że w 2021 roku w Polsce zabójstwa na tle nieporozumień rodzinnych stanowiły ponad 18% (131 przypadków), czyli niemal 1/5 zabójstw ogółem, potwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, w tym 40% stanowiły kobiety – 53. Podobna sytuacja miała miejsce w 2019 roku, natomiast w roku 2020 kobieta była niemal co drugą osobą, która utraciła życie na tle nieporozumień rodzinnych, stanowiły one prawie 50% ogółu pokrzywdzonych zabójstwem. Podobny był odsetek osób pokrzywdzonych w odniesieniu do ogółu osób pokrzywdzonych zabójstwem.

Z danych sądów powszechnych wynika, że kobiety stosujące czyny kwalifikujące się jako przemoc domowa według art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, stanowią jedynie niewielki odsetek (10,5%). Mężczyźni zaś stanowią aż 89,5% osób skazanych za stosowanie przemocy domowej. Warto zaznaczyć, że wśród kobiet skazanych za ww. zbrodnie mogły zdarzyć się także osoby, które doznawały uprzednio przemocy domowej od osób, które stały się osobami doznającymi przemocy domowej. W przypadku ww. przestępstw, pokrzywdzonymi najczęściej były kobiety (niemal 54%), a w dalszej kolejności mężczyźni (niemal 40%) oraz dzieci (6,5%).

Jednym z kluczowych elementów w systemie przeciwdziałania przemocy domowej jest ochrona zdrowia. Przez okres dziesięciu lat, licząc od 2012 roku, liczba procedur „Niebieskie Karty” uruchamianych przez lekarzy nigdy nie przekroczyła 2% ogólnej liczby wszczętych procedur, a sytuacje, gdy lekarz wystawia bezpłatne zaświadczenie o skutkach przemocy domowej, należą do wyjątków. Jednocześnie zdecydowana większość osób doznających przemocy domowej zgłaszających się po pomoc zarówno do podmiotów publicznych, jak i organizacji pozarządowych, korzysta z usług ochrony zdrowia. Pozostaje zatem znaczna rozbieżność pomiędzy wiedzą, jaką przedstawiciele ochrony zdrowia uzyskują od pacjentów na temat przemocy domowej, a oficjalną reakcją przedstawicieli ochrony zdrowia na przemoc domową. Zwiększenie aktywności przedstawicieli ochrony zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest jednym z głównych wyzwań dla systemowych zmian w ochronie osób doznających przemocy domowej.

---

⁷ Strona internetowa 29.05.2023 r. <https://www.niebieskalinia.pl/aktualnosci/czarna-ksiegaofiar-przemocy-domowej-2021>,

Z raportu „**Postawy wobec kar fizycznych i ich stosowanie**” Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę⁸ opracowanego w 2022 roku wynika, że w Polsce systematycznie wzrasta odsetek przeciwników karania fizycznego dzieci. W 2022 roku ponad połowa (59%) badanych uznała, że bicie dzieci jako kara nigdy nie powinno być stosowane. W 2022 roku większość (70%) respondentów poparła zakaz stosowania kar fizycznych. O tym, że w naszym kraju stosowanie kar fizycznych przez rodziców wobec dzieci jest prawnie zakazane, wie ponad połowa badanych (57%). Jednak większość rodziców co najmniej kilkakrotnie karmiła swoje dzieci słownie (70%) i stosowała zakazy i ograniczenia (70%), a 39% badanych więcej niż jednokrotnie dyscyplinowało swoje dzieci za pomocą kar cielesnych. Najczęstszą metodą dyscyplinowania dziecka z użyciem siły było karcenie kłapsem (36%). Silne zdenerwowanie to najczęściej wskazywana przez rodziców przyczyna stosowania kar fizycznych (38%). Rozpowszechnienie wypalenia rodzicielskiego wśród rodziców w wieku 18–44 lata wyniosło 4%. Jego poziom był dodatnio skorelowany z częstym wymierzaniem kar fizycznych. Połowa respondentów (51%) była w ciągu roku poprzedzającego badanie świadkiem karcenia słownego dzieci, a 39% – ich fizycznego dyscyplinowania. Ogółem 60% badanych zetknęło się z sytuacją krzywdzenia dziecka. Znaczna część świadków zarówno karcenia słownego (38%), jak i fizycznego (41%) pozostała wobec tych zachowań bierna.

Według „**Rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2023 roku**”⁹ KCPU, nadużywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia przemocy domowej. W 2021 roku policjanci podjęli ponad 64 tys. interwencji (z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”) w sytuacji podejrzenia przemocy domowej. Aż 52% osób stosujących przemoc domową w czasie interwencji policji było w stanie nietrzeźwości. W 2021 roku członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2 623 przypadków podejrzenia przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym uruchomili procedurę „Niebieskie Karty”. Przemoc domowa jest problemem, który ciągle wzbudza niedowierzanie lub jest bagatelizowany. Mimo prowadzonych w ciągu ostatnich lat działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej zdarza się, że osoby doznające przemocy domowej spotykają się z negatywnymi reakcjami świadków przemocy i przedstawicieli służb. Ponadto osobom doświadczającym przemocy domowej brakuje informacji na temat mechanizmów przemocy domowej, możliwości uzyskania pomocy czy obowiązujących procedur interwencyjnych i prawnych, które pozwolą zatrzymać przemoc. Brakuje również konstruktywnych przekazów dla osób stosujących przemoc domową – nie tylko odnoszących się

---

⁸ Strona Internetowa Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę 29.05.2023 r.

https://fdds.pl/_Resources/Persistent/a/7/5/8/a758b76965a114d233d30bbdb81f58845242d7a6/Postawy%20i%20stosowanie%20kar%20-%20raport.pdf

⁹ Strona internetowa dawnej Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 29.05.2023 r.: https://parpa.pl/images/file/REkomendacje2023_ekran.pdf

do konsekwencji stosowania przemocy wobec najbliższych, ale także możliwości radzenia sobie ze złością lub agresją.

Praca w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej wymaga odpowiedniego przygotowania i kompetencji. Niezbędna jest wiedza na temat tego zjawiska, znajomość mechanizmów przemocy domowej, specyfiki funkcjonowania osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, standardów pracy interdyscyplinarnej, obowiązujących procedur i przepisów prawnych, a także umiejętność nawiązywania kontaktu z klientem, patrzenia na problem klienta z jego perspektywy, pracy psychologicznej z klientem, motywowania go do zmiany sytuacji, w jakiej się znajduje lub do zmiany zachowania. Zapewnienie natychmiastowej i bezpośredniej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej jest warunkiem skutecznego zatrzymania przemocy, dotyczy to zarówno możliwości uzyskania wsparcia w ramach tzw. pierwszego kontaktu, jak i dostępu do specjalistów (prawnik, terapeuta, psychiatra itp.). Konieczne jest więc zapewnienie oferty pomocy nie tylko dla osób doświadczających przemocy, ale i dla osób stosujących przemoc.

Z danych **KWP** za 2022 rok wynika, że liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową stanowi 3 496, w tym 2 591 to kobiety, 343 to mężczyźni a 562 to małoletni. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że stosują przemoc domową, to 3095, w tym 2 774 mężczyzn, 299 kobiet i 22 nieletnich (w tym 16 chłopców), z czego 1 373 osoby znajdowały się pod wpływem alkoholu. W związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej zatrzymano 659 osób, w tym 633 mężczyzn, 24 kobiety i 2 nieletnich chłopców.

Według raportu „**Analiza stanu i skuteczności pomocy społecznej za 2021 rok**”¹⁰ PUW wszystkie rodzaje przemocy zanotowały wzrost w stosunku do 2020 roku: przemoc psychiczna – 4 907 przypadków (wzrost o 65), przemoc fizyczna – 3 857 (wzrost o 264), ekonomiczna – 533 (wzrost o 120), zaniedbywanie dzieci - 460 (wzrost o 103), seksualna 175 (wzrost o 33). W województwie pomorskim w 2022 roku wzrosła liczba osób doświadczających przemocy z 4 822 do 5 179, największy wzrost dotyczył dzieci – o 225. Wzrosła też liczba osób stosujących przemoc z 3 469 do 4 314, w tym dzieci do 18 r. ż.

Liczba osób dotkniętych przemocą domową korzystających z pomocy zmniejszyła się (w stosunku do 2020 roku) z 12 526 do 12 217, w tym 3 363 osób skorzystało z porad za pośrednictwem komunikacji na odległość. Dane PUW za 2022 rok uwidaczniają tendencję spadkową - liczba osób dotkniętych przemocą domową korzystających z pomocy zmniejszyła się (w stosunku do 2021 roku) z 12 217 do 11 696. Z pomocy w formie poradnictwa medycznego i psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w 2021 roku skorzystało 13 774. 277 osób uczestniczyło w 23 programach terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy (w 2022 roku 483 osoby), 631 w terapii indywidualnej

---

¹⁰ Strona internetowa Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku, 25.05.2023 r.: <https://uwgdansk.bip.gov.pl/komunikaty-wps/analiza-stanu-i-skuteczności-pomocy-społecznej-województwa-pomorskiego-za-rok-2021.html>

psychologicznej (w 2022 roku 1 103), 184 osoby w 18 grupach wsparcia (w 2022 roku 237 osób w 17 grupach). W 2021 roku zrealizowano 42 programy służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców, z rodzin zagrożonych przemocą w stosunku do dzieci, w których uczestniczyło 2 356 osób (1 630 kobiet i tylko 726 mężczyzn).

Na terenie województwa w 2021 roku funkcjonowało 47 różnych ośrodków wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc domową. 7 innych placówek świadczyło pomoc specjalistyczną 322 osobom dotkniętym przemocą domową, zmniejszyła się z 32 do 22 liczba lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych (w tym tylko 4 są całonocowe), z których przeprowadzono łącznie 9 148 rozmów i interwencji – w 2022 roku liczba telefonów zaufania zwiększyła się do 31, a przeprowadzonych rozmów i interwencji do 7 266). W 2021 roku funkcjonowało 9 przyjaznych pokoi przesłuchań, gdzie odbyły się 163 przesłuchania dzieci w toku postępowania karnego (w 2022 roku było 8 takich pokoi, gdzie odbyło się 148 przesłuchań). W latach 2021-2022 działało 8 Ośrodków Interwencji Kryzysowej w powiatach (w tym tylko 2 działające całonocowo, 7 dni w tygodniu), w 2021 roku wspierało je 8 Punktów Interwencji Kryzysowej, a w 2022 - 9. Wszystkie te placówki w 2021 roku udzieliły wsparcia 857 osobom, a w 2022 roku - 866. Funkcjonują 2 Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, posiadające w 2021 roku 54 miejsca, z których skorzystały 112 osoby, w tym 47 kobiet i 65 dzieci dotkniętych przemocą, a w 2022 roku – 74 osoby, (26 kobiet i 48 dzieci), 2 Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie z 23 miejscami pobytu całonocowego, z których skorzystały w 2021 roku 63 osoby (zaś łącznie z innymi formami pomocy oferowanymi przez te placówki wsparciem zostały objęte 174 osoby) – w 2022 roku 86 osób (łącznie objęto wsparciem 553 osoby, w tym 407 kobiet 89 mężczyzn i 57 dzieci). W 2021 roku 13 powiatów realizowało 15 edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyło 81 osób spośród 177 zakwalifikowanych, w 2022 roku 14 powiatów realizowało 15 edycji programów, ukończyło je 89 osób ze 149 przystępujących. Ustalono, że 140 na 281 absolwentów programów korekcyjno-edukacyjnych z lat 2017-2020 nadal nie stosuje przemocy.

W roku 2021 wszczęto 4 230 procedur „Niebieskie Karty”, czyli tylko o 69 więcej niż w 2020 r. W zdecydowanej większości procedurę NK wszczyniała Policja, bo aż 3 037 razy, ale o 172 razy mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Jednocześnie nastąpił wzrost (o 52 razy) wszczynania tej procedury przez pracowników pomocy społecznej (wszczęli ją łącznie 792 razy). Wzrosły wszczętych procedur NK odnotowano również wśród pracowników oświaty (z 146 do 276), pracowników ochrony zdrowia (z 47 do 69) i przedstawicieli GKRPA (z 19 do 56). Zmalała liczba odebranych dzieci (z 68 do 61) w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, realizowana przez pracowników socjalnych wraz z policjantem i pracownikiem ochrony zdrowia. W 32 rodzinach, którym odebrano dziecko, była prowadzona procedura NK. 1 305 dzieci doświadczało przemocy, czyli o 180 więcej niż w roku 2020. W 2022 roku wszczęto 4 323 procedury NK (o 93 więcej, niż rok temu), najczęściej wszczyniała ją

Policja - 3006 procedur (spadek w stosunku do 2021 roku), pracownicy pomocy społecznej – 862, pracownicy oświaty – 307, pracownicy ochrony zdrowia – 103 i przedstawiciele GKRPA - 45 (wzrost we wszystkich tych grupach w stosunku do 2021 roku). W 2022 roku wszczęto 155 procedur NK z udziałem obcokrajowców. Z danych Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku wynika, że od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. zostało wydanych 132 nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy i jego bezpośredniego otoczenia lub / oraz zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Ryzyko krzywdzenia członków rodziny związane jest często z zaburzeniami osobowości lub chorobą psychiczną, a w konsekwencji z mniejszą zdolnością do kontrolowania wrogich uczuć i agresywnych impulsów. W skutek pandemii COVID-19 obserwowany jest nawet kilkukrotny wzrost zapotrzebowania na świadczenia w obszarze zdrowia psychicznego. Ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i psychiatrycznej oraz do diagnostyki i leczenia w trybie ambulatoryjnym i stacjonarnym, skutkuje stałym pogarszaniem się kondycji psychicznej społeczeństwa. Sytuacja ta, w powiązaniu z izolacją społeczną, istotnie wpływa na zwiększenie ryzyka przemocy domowej¹¹.

Wnioski z diagnozy:

Zasadne jest ukierunkowanie działań na:

1. prowadzenie diagnoz na temat zjawiska przemocy domowej, skali problemu, postaw wobec problemu oraz włączanie się w ogólnopolskie projekty badawcze;
2. prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej, w tym przemocy wobec dzieci, a także możliwości uzyskania pomocy i miejsc, które taką pomoc świadczą;
3. włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy;
4. wspieranie programów profilaktyki przemocy domowej i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne;
5. organizowanie i finansowanie szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy domowej, konsekwencji doznawania przemocy domowej, funkcjonowania osób doznających przemocy i stosujących przemoc;
6. organizowanie i finansowanie szkoleń i warsztatów przygotowujących do kontaktu z członkami rodzin z problemem alkoholowym, w których dochodzi do przemocy, w szczególności motywowania klientów do zmiany mającej na celu poprawę sytuacji domowej i zatrzymanie przemocy;
7. organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieskie Karty”), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy domowej;
8. opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy domowej adresowanych do profesjonalistów;

---

¹¹ Strona internetowa Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 29.09.2021 r.:
https://sbc.org.pl/Content/21667/psychologiczne_uwarunkowania_przemocy.pdf

9. zapewnienie osobom pracującym z członkami rodzin z problemem przemocy dostępu do stałej superwizji, która pozwala na analizę osobistych postaw wobec osób doznających i stosujących przemoc i przekonań na temat zjawiska przemocy domowej, a tym samym przekłada się na bardziej profesjonalną i skuteczną pracę z klientem;
10. wspieranie miejsc pomocy osobom doznającym przemocy domowej – dorosłym i dzieciom – oferujących kompleksową i długofalową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną (indywidualną i grupową), socjoterapeutyczną, socjalną, medyczną itp.;
11. wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doznających przemocy domowej;
12. wdrażanie i finansowanie metod pracy z osobami doznającymi przemocy domowej, mających na celu zwiększenie umiejętności i możliwości radzenia sobie z przemocą;
13. przygotowanie i upowszechnianie informacji na temat oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy;
14. przygotowanie i upowszechnianie informacji nt. dostępnych form wsparcia dla osób doznających przemocy w województwie dla personelu i mieszkańców w jednostkach, w których istnieje największe prawdopodobieństwo pierwszego kontaktu z osobą doznającą przemocy;
15. przygotowanie przedstawicieli służb mających kontakt z osobami stosującymi przemoc do motywowania tych osób do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych;
16. nawiązanie i rozwijanie współpracy między przedstawicielami różnych służb, w tym wymiaru sprawiedliwości (prokuratorzy, sędziowie, kuratorzy) w celu kierowania osób stosujących przemoc domową do programów korekcyjno-edukacyjnych;
17. usprawnienie współpracy, w tym przepływu informacji, między przedstawicielami różnych służb, ze szczególnym uwzględnieniem policji i kuratorskiej służby sądowej, w celu przeprowadzania szybszej i skuteczniejszej interwencji wobec osób stosujących przemoc, szczególnie tych, którzy byli uprzednio skazani i ponownie dopuszczają się zachowań przemocowych wobec członków rodziny;
18. wdrożenie i prowadzenie ciągłych działań w zakresie profilaktyki krzywdzenia dzieci, zarówno uniwersalnej, jak i selektywnej, skierowanych do wszystkich grup – dzieci i młodzieży, rodziców i opiekunów oraz profesjonalistów i ogółu społeczeństwa, na każdym etapie życia dzieci i młodzieży, począwszy od edukacji przedporodowej i wizyt patronażowych skierowanych do rodziców noworodków i niemowląt przez programy zwiększające umiejętności wychowawcze rodziców, po edukację skierowaną do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców na wszystkich stopniach opieki i nauczania, z wykorzystaniem istniejących zasobów instytucjonalnych, włączając intensywniej w działania profilaktyczne sektory ochrony zdrowia i edukacji jako te, których jednostki mają bezpośredni kontakt z dziećmi i ich rodzinami;

19. tworzenie i wspieranie kompleksowych programów wzmacniania umiejętności społecznych dzieci i młodzieży, promujących pozytywne wzorce i zachowania oraz uwzględniających przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom, takim jak wykorzystywanie seksualne i komercyjne dzieci, zagrożenia w internecie, przemoc rówieśnicza, przemoc domowa oraz podejmowanie zachowań ryzykownych;
20. promowanie wprowadzenia w instytucjach/organizacjach polityki ochrony dzieci (w tym procedur interwencji), monitorowania pracowników oraz ich szkoleń w zakresie rozpoznawania objawów krzywdzenia dzieci i sposobów reagowania, a także prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i rodziców nt. przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci;
21. dążenie do poprawy współpracy interdyscyplinarnej w zakresie identyfikacji i interwencji w sytuacjach przemocy wobec dzieci, większe zaangażowanie sektora ochrony zdrowia w tym zakresie;
22. zwiększenie zaangażowania sektora ochrony zdrowia, zwłaszcza w zakresie usług profilaktyki uniwersalnej, pełniejszej realizacji zapisów prawnych, zwiększenia zaangażowania personelu ochrony zdrowia w identyfikację czynników ryzyka krzywdzenia dzieci oraz działania interwencyjne, a także w promowanie czynników ochronnych;
23. promowanie rozwijania oferty pomocowej dla dzieci krzywdzonych i ich rodzin, opartej na modelu współpracy między różnymi służbami, w których dziecko poszkodowane przestępstwem i jego opiekunowie mogliby otrzymać kompleksowe wsparcie psychologiczne, prawne, medyczne i socjalne pod jednym dachem, na wzór kompleksowych ośrodków anglosaskich pn. Child Advocacy Center czy skandynawskich pn. Barnhaus;
24. upowszechnienie opartych na dowodach programów profilaktycznych, skierowanych zarówno do dzieci, jak i rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów zdrowia psychicznego i przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dzieci;
25. prowadzenie wnikliwego monitoringu skali problemu krzywdzenia dzieci oraz ewaluacji oferowanej pomocy;
26. rozwijanie sieci centrów pomocy dzieciom, czyli skutecznych, opartych na dowodach, kompleksowych i stabilnych modeli pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem;
27. wprowadzenie prawnego wymogu ustanowienia polityki ochrony dzieci w każdej instytucji, w której przebywają dzieci;
28. zwiększenie świadomości i gotowości do informowania organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka;
29. promowanie i wspieranie poszerzania ofert placówek leczenia uzależnienia od alkoholu o programy terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz programy terapii dla osób stosujących przemoc.

3. ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. w 2022 roku większość (70%) respondentów poparła zakaz stosowania kar fizycznych; o tym, że w naszym kraju stosowanie kar fizycznych przez rodziców wobec dzieci jest prawnie zakazane, wie ponad połowa badanych (57%);</p> <p>2. w 2018 roku w Polsce tylko jedna gmina nie powołała Zespołu Interdyscyplinarnego i nie uchwaliła lokalnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;</p> <p>3. zespoły oraz organy je nadzorujące w roku 2018 przeprowadziły 781 diagnoz lokalnych i 1011 kampanii społecznych oraz udzieliły pomocy 224251 osobom, w tym 65731 dzieciom;</p> <p>4. liczba podejrzanych, wobec których zastosowano środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, wyniosła 3776, dozoru policji z zakazem kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową – 4403, dozoru policji pod warunkiem opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym – 790;</p> <p>5. w 2021 roku policjanci podjęli 64 tys. interwencji (z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”) w sytuacji podejrzenia przemocy domowej;</p> <p>6. w 2021 roku członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2 623 przypadków</p>	<p>1. w 2022 roku większość rodziców co najmniej kilkukrotnie karciła swoje dzieci słownie (70%) i stosowała zakazy i ograniczenia (70%), a 39% badanych więcej niż jednokrotnie dyscyplinowało swoje dzieci za pomocą kar cielesnych;</p> <p>2. połowa respondentów (51%) była w 2021 roku świadkiem karcenia słownego dzieci, a 39% ich fizycznego dyscyplinowania; ogółem 60% badanych zetknęło się z sytuacją krzywdzenia dziecka; znaczna część świadków zarówno karcenia słownego (38%), jak i fizycznego (41%) pozostała wobec tych zachowań bierna;</p> <p>3. 2 mln dorosłych i dzieci z rodzin z problemem alkoholowym doświadcza przemocy domowej;</p> <p>4. ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy domowej, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku- lub wielokrotnie;</p> <p>5. ponad połowa Polaków (57%) twierdzi, że doświadczyli jakiejś formy przemocy domowej;</p> <p>6. prawie co piąty Polak (18%) zna w swoim otoczeniu czy sąsiedztwie rodziny, w których dochodzi do różnych form przemocy wobec dzieci;</p> <p>7. osoby doznające przemocy domowej w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało;</p> <p>8. w Polsce w 2021 roku zabójstwa</p>

<p>podejrzenia przemocy domowej z problemem alkoholowym uruchomili procedurę „Niebieskie Karty”;</p> <p>7. w 2018 roku sporządzonych zostało 93311 „Niebieskich Kart”, z czego 78% założyli przedstawiciele policji, 12% pracownicy ośrodków pomocy społecznej, 5% pracownicy placówek oświatowych, 4% przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, co wskazywać może na wywiązywanie się służb społecznych z obowiązku reagowania na przemoc domową;</p> <p>8. w naszym województwie w 2022 roku wszystkie powiaty i większość gmin posiadało uchwalone programy przeciwdziałania przemocy domowej (oprócz 3 gmin);</p> <p>9. w województwie pomorskim w 2022 roku większość, bo aż 3 006, procedur wszczęli przedstawiciele policji, pracownicy pomocy społecznej wszczęli 862 procedury; na stałym poziomie jest sprawczość w tym zakresie ze strony pracowników oświaty (307), ochrony zdrowia (103) i przedstawicieli GKRPA (45), co wskazywać może na wywiązywanie się zwłaszcza Policji z obowiązku reagowania na przemoc domową;</p> <p>10. według stanu na 2022 rok 1 755 członków ZI i grup roboczych uczestniczyło w szkoleniach, a 833 osoby pracujące bezpośrednio z osobami uwikłanymi w przemoc wzięło udział w spotkaniach superwizyjnych i korzystało ze wsparcia psychologicznego;</p> <p>11. wejście w życie ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 roku o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, uprawniającej Policję do wydania</p>	<p>na tle nieporozumień rodzinnych stanowiły ponad 18% (131 przypadków), czyli niemal 1/5 zabójstw ogółem, potwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, w tym 40% stanowiły kobiety – 53;</p> <p>9. w 2021 roku mężczyźni stanowili aż 89,5% osób skazanych za stosowanie przemocy domowej, a pokrzywdzonymi najczęściej były kobiety (niemal 54%), w dalszej kolejności mężczyźni (niemal 40%) oraz dzieci (6,5%);</p> <p>10. w 2018 roku jedynie 0,6% Niebieskich Kart założyli przedstawiciele ochrony zdrowia;</p> <p>11. rocznie jest od 3 tyś. do ponad 4 tys. małoletnich pokrzywdzonych przestępstwem przemocy domowej;</p> <p>12. w 2018 roku sądy rejonowe wydały 21,7 tys. orzeczeń o pozbawieniu, zawieszeniu lub ograniczeniu władzy rodzicielskiej;</p> <p>13. w Polsce zdiagnozowano w 2017 roku 64 przypadków Zespołu Dziecka Maltretowanego, 33 – dziewczynki i 31 – chłopcy, ponad połowa przypadków dotyczy dzieci poniżej 4. roku życia (58%);</p> <p>14. w roku szkolnym 2017/2018 udzielono łącznie 22480 porad w szkolnych gabinetach profilaktyki i pomocy przedlekarskiej w związku ze zdiagnozowaniem zjawiska przemocy (w tym także przemocy rówieśniczej), blisko trzy czwarte przypadków (71%) dotyczyło uczniów szkół podstawowych;</p> <p>15. w 2018 roku 13% niemowląt do 4. tygodnia życia nie było objętych opieką lekarską, a odsetek ten rósł do 27% w 9. miesiącu życia;</p> <p>16. w 2017 roku do szpitala z powodu</p>
---	---

<p>wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;</p> <p>12. funkcjonowanie na terenie kraju Policyjnego Telefonu Zaufania dla osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie;</p> <p>13. przeprowadzenie w roku 2020 doskonalenia zawodowego dla funkcjonariuszy KMP/KPP województwa pomorskiego;</p> <p>14. działanie aplikacji „Twój Parasol” (zwłaszcza w stanie epidemii COVID-19);</p> <p>15. standaryzacja postępowania wobec przypadków przemocy domowej</p>	<p>urazów głowy, w tym z urazem mózgu, trafiło 4063 dzieci poniżej 1. roku życia;</p> <p>17. siedmiu na dziesięciu nastolatków (72%) doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu badanych kategorii krzywdzenia (przemoc ze strony bliskich dorosłych: fizyczna lub psychiczna, zaniedbywanie fizyczne, bycie świadkiem przemocy domowej, przemoc rówieśnicza, wykorzystywanie seksualne, obciążające doświadczenia seksualne, przestępstwa konwencjonalne: wandalizm, rozbój, napaść);</p> <p>18. przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41% młodych ludzi;</p> <p>19. osobami stosującymi przemoc najczęściej byli rodzice;</p> <p>20. świadkami przemocy domowej (między rodzicami lub osoby dorosłej wobec innego dziecka) było 13% badanych uczniów;</p> <p>21. co piąty nastolatek w wieku 13–17 lat (20%) miał obciążające doświadczenie seksualne obejmujące przemoc seksualną, werbowania do celów seksualnych w internecie lub ekshibicjonizm;</p> <p>22. siedem procent badanych w wieku 13–17 lat doświadczyło kiedykolwiek wykorzystania seksualnego, najwięcej ze strony rówieśnika, następnie kontaktu seksualnego przed 15 r.ż. z osobą dorosłą oraz niechcianego dotyku ze strony znajomego lub obcego dorosłego;</p> <p>23. w 2019 roku policjanci podjęli ponad 74 tys. interwencji (z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”) w sytuacji podejrzenia przemocy</p>
---	---

	<p>domowej; prawie 57% osób stosujących przemoc domową w czasie interwencji policji było pod wpływem alkoholu;</p> <p>24. w 2019 roku członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w ponad 2,8 tys. przypadków podejrzenia przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym uruchomili procedurę „Niebieskie Karty”;</p> <p>25. w 2018 roku sporządzonych zostało 93 311 „Niebieskich Kart”, z czego 78% założyli przedstawiciele policji, 12% pracownicy ośrodków pomocy społecznej, 5% pracownicy placówek oświatowych, 4% przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, co wskazywać może na skalę występowania zjawiska przemocy;</p> <p>26. w roku 2018 pokrzywdzonych 13 przestępstwem z art. 207 par 1 k.k. (kwalifikowanym jako przemoc domowa) zostało 4909 dzieci (w porównaniu z 3476 w roku 2017), w tym 2399 (49%) dziewczynek oraz 2510 (51%) chłopców;</p> <p>27. w województwie pomorskim w 2022 roku większość, bo aż 3 006, procedur wszczęli przedstawiciele policji, pracownicy pomocy społecznej wszczęli 862 procedury; na stałym poziomie jest sprawczość w tym zakresie ze strony pracowników oświaty (307), ochrony zdrowia (103) i przedstawicieli GKRPA (45), co wskazywać może na skalę występowania zjawiska przemocy oraz słabe reagowanie ze strony ochrony zdrowia, oświaty i GKRPA;</p> <p>28. w województwie pomorskim w 2021 roku funkcjonariusze Policji wydali</p>
--	--

	<p>osobom stosującym przemoc domowa jedynie 174 nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy i jego bezpośredniego otoczenia lub / oraz zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;</p> <p>29. możliwość wystąpienia u funkcjonariuszy deficytu umiejętności komunikacyjnych, wiedzy z zakresu psychologii przemocy;</p> <p>30. ograniczona ilość szkoleń interdyscyplinarnych wśród podmiotów realizujących procedurę NK;</p> <p>31. nadal utrzymuje się nierównomierny rozwój systemów lokalnych: niektóre samorzady budowały system interdyscyplinarny jeszcze przed legislacją, a niektóre z dużym opóźnieniem, z powodu niewystarczającego zaangażowania samorządów lokalnych;</p> <p>32. brak wystarczającej bazy pomocowej w gminach i powiatach: mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych, wspomaganych pozwalających realizować zasadę deinstytucjonalizacji, ośrodków wsparcia i terapii rodzin: systemowej, holistycznej, mediacji rodzinnej, terapii małżeńskiej, niski dostęp do usług specjalistów psychiatrów, psychoterapeutów, psychotraumatologów itp.</p> <p>33. brak programów powrotu na rynek pracy osób długotrwale uwikłanych w przemoc i zależnych ekonomicznie</p> <p><u>okres pandemii od połowy marca do końca czerwca 2020 roku – dot. osób w wieku 13-17 lat:</u></p>
--	---

	<p>34. ponad co czwarty respondent (27,2%) doświadczył co najmniej jednej z badanych form krzywdzenia (fizycznej, psychicznej, bycie świadkiem przemocy wobec rodziców lub rodzeństwa, rówieśniczej, wykorzystywania seksualnego);</p> <p>35. ponad co siódmy respondent (15%) doznał przemocy ze strony rówieśników, co dziewiąty (10,8%) ze strony bliskiej osoby dorosłej;</p> <p>36. co 20 osoba (5,4%) była świadkiem przemocy wobec rodzica lub innego dziecka;</p> <p>37. wykorzystywania seksualnego doświadczyło 10,2% respondentów;</p> <p>38. prawie co dziewiąty (10,8%) w wieku 13-17 lat doświadczył w okresie od połowy marca do końca czerwca przemocy ze strony bliskich dorosłych;</p> <p>39. 1 na 20 badanych (5,4%) był świadkiem przemocy w domu;</p> <p>40. w pierwszym okresie pandemii 2,9% respondentów w wieku 15-17 lat próbowało popełnić samobójstwo;</p> <p>41. w 2017 roku stwierdzono 1158 przestępstw z art. 200 k.k. (obcowanie płciowe z małoletnim poniżej 15. roku życia), wśród 611 podejrzanych zdecydowaną większość (97%) stanowili mężczyźni</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. w Polsce systematycznie wzrasta odsetek przeciwników karania fizycznego dzieci; w 2022 roku ponad połowa (59%) badanych uznała, że bicie dzieci jako kara nigdy nie powinno być stosowane;</p> <p>2. w 2018 roku pomocą objęto więcej dzieci, niż w 2017 roku - 51157</p>	<p>1. w 2019 roku ogólna liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową w województwie pomorskim, będących pod wpływem alkoholu, nieznacznie wzrosła w stosunku do 2018 roku, najliczniejszą grupę nadal stanowią mężczyźni,</p>

<p>dzieci, w tym 1650 niepełnosprawnych (w porównaniu odpowiednio z 47883 i 1347 dzieci rok wcześniej);</p> <p>3. liczba małoletnich doświadczających przemocy domowej w zakładanych przez policję „Niebieskich Kartach” systematycznie spada – z 56,5 tys. w 2006 roku do 12,4 tys. w 2018 r. (6143 – dziewczyny i 7261 – chłopcy);</p> <p>4. zmienia się proporcja małoletnich doświadczających przemocy domowej w stosunku do ogółu osób doświadczających przemocy domowej – z 36% w 2006 roku do 14% w 2018 roku;</p> <p>5. w 2018 roku Komenda Główna Policji odnotowała 41 przypadków zabójstw osób małoletnich, a w I połowie 2019 roku odnotowano 18 takich przypadków;</p> <p>6. w porównaniu do lat poprzednich, zauważa się znaczący wzrost przypadków stosowania środków zapobiegawczych, np. w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym: w roku 2011 – 849 przypadków, w 2013 – 1477, w 2015 – 2400;</p> <p>7. w województwie pomorskim w 2022 roku nastąpił wzrost z 4 230 do 4 323 liczby prowadzonych procedur NK w stosunku do roku poprzedniego;</p> <p>8. w województwie pomorskim w 2022 roku nastąpił wzrost aktywności pracowników pomocy społecznej, którzy wszczęli o 70 procedur więcej w stosunku do roku poprzedniego (z 792 do 862), pracowników oświaty (z 276 do 307), ochrony zdrowia (z 69 do 103), GKRPA (z 45 do 56);</p> <p>9. 2022 jest kolejnym, w którym</p>	<p>stanowiący 94% ogółu;</p> <p>2. w latach 2012-2021 liczba procedur „Niebieskie Karty” uruchamianych przez lekarzy nigdy nie przekroczyła 2% ogólnej liczby wszczętych procedur, a sytuacje, gdy lekarz wystawiał bezpłatne zaświadczenie o skutkach przemocy domowej, należą do wyjątków; jednocześnie zdecydowana większość osób doświadczających przemocy domowej zgłaszających się po pomoc korzysta z usług ochrony zdrowia; pozostaje zatem znaczna rozbieżność pomiędzy wiedzą, jaką przedstawiciele ochrony zdrowia uzyskują od pacjentów na temat przemocy domowej, a oficjalną reakcją przedstawicieli ochrony zdrowia na przemoc domową;</p> <p>3. w województwie pomorskim w 2022 roku wzrosła liczba osób doświadczających przemocy z 4 822 do 5 179, największy wzrost dotyczył dzieci – o 225, wzrosła też liczba osób stosujących przemoc z 3 469 do 4 314, w tym dzieci do 18 r. ż.;</p> <p>4. w woj. pom. w 2021 roku wszystkie rodzaje przemocy zanotowały wzrost w stosunku do 2020 roku: przemoc psychiczna – 4 907 przypadków (wzrost o 65), przemoc fizyczna – 3 857 (wzrost o 264), ekonomiczna – 533 (wzrost o 120), zaniedbywanie dzieci - 460 (wzrost o 103), seksualna 175 (wzrost o 33);</p> <p>5. w 2022 roku w województwie pomorskim zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego liczba osób (z 12 217 do 11 696) objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego i psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego</p>
---	--

<p>zmaląa w naszym województwie liczba odebranych dzieci z 61 do 53 w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka;</p> <p>10. w naszym województwie w 2022 roku zwiększyła się w stosunku do 2021 roku liczba uczestników programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy – z 277 do 483;</p> <p>11. w woj. pom. w 2022 roku zwiększyła się w stosunku do 2021 roku liczba osób uczestniczących w: indywidualnej terapii psychologicznej (z 631 do 1103), w grupach wsparcia (o 237);</p> <p>12. w woj. pom. w 2022 roku zwiększyła się w stosunku do 2021 roku z 22 do 31 liczba lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych;</p> <p>13. pozytywną tendencją jest fakt nielikwidowania w naszym województwie placówek tylko przekształcania ich na wyższy poziom usług, np. PIK w OIK;</p> <p>14. w woj. pom. w 2022 roku na 149 osób przystępujących do programu korekcyjno-edukacyjnego ukończyło go 89, z czego większość osób kończących program bezpośrednio po nim zaprzestało lub znacząco ograniczyło stosowanie przemocy domowej;</p> <p>15. w ciągu trzech lat od ukończenia programów korekcyjno-edukacyjnych w woj. pom. ustalono, że nadal nie stosuje przemocy 140 na 281 absolwentów z lat 2017-2020;</p> <p>16. realizatorzy programów psychologiczno-terapeutycznych w naszym województwie oceniają je jako skuteczne;</p>	<p>i rodzinnego;</p> <p>6. w roku 2022 wszczęto 155 NK z udziałem obcokrajowców;</p> <p>7. nierealizowanie przez samorzady w naszym województwie na satysfakcjonującym poziomie zadania polegającego na zapewnieniu osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia oraz zapewnienia interwencji kryzysowej polegającej na natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego lub prawnego, a w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy;</p> <p>8. niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej: na diagnozę zjawiska, ewaluację programów, szkolenia zmieniających się członków ZI, poszerzenie oferty skierowanej do osób stosujących przemoc;</p> <p>9. przeciążenie członków ZI i grup roboczych łączeniem pracy w czasie procedowania NK z innymi obowiązkami służbowymi, przy jednoczesnym braku wsparcia finansowego i merytorycznego w bardzo wielu gminach;</p> <p>10. zbyt obszerne formularze procedury NK, zbyt duża biurokracja związana z prowadzeniem procedur;</p> <p>11. nadal osoby zgłaszające przemoc utożsamiają procedurę NK z procedurą karną;</p> <p>12. wykorzystywanie procedury NK w sytuacjach konfliktu w rodzinie, rozpadu rodziny, okołorozwodowych sytuacjach;</p> <p>13. opóźniona w czasie diagnoza, pomoc i terapia w związku z trudnym</p>
--	---

<p>17. coraz więcej powiatów woj. pom. jest zainteresowanych zwiększeniem oferty skierowanej do osób stosujących przemoc;</p> <p>18. skuteczne, pozaprocesowe metody oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową (możliwość zatrzymania prewencyjnego, wydanie nakazu/zakazu), umożliwiające natychmiastowe odizolowanie osoby mającej dopuszczać się stosowania przemocy</p>	<p>dostępem do specjalistów, szczególnie w małych gminach i brakiem finansowania ich zatrudniania;</p> <p>14. brak upowszechniania i wdrażania „Algorytmów działania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie” Ogólnopolskiej „Niebieskiej Linii” w oświacie i ochronie zdrowia, mimo opracowania tego narzędzia już w 2015 roku;</p> <p>15. brakuje realizacji wszechstronnych, ciągłych programów profilaktycznych z zakresu radzenia sobie z agresją, rozwiązywania problemów bez użycia przemocy, aby ograniczyć konieczność działań interwencyjnych służb;</p> <p>16. nierealizowanie regularnych kampanii informacyjno-edukacyjnych, co sprzyja stereotypom oraz obojętności na przemoc;</p> <p>17. niebezpieczeństwo niewykorzystania w pełni nowych uprawnień Policji, z uwagi na niewłaściwą ocenę zastanej sytuacji, w szczególności przez policjantów z niewielkim stażem służby, którym brak w tej materii stosownego doświadczenia</p>
---	--

4. CELE, PRIORYTETY I DZIAŁANIA

<p>CEL GŁÓWNY</p> <p>Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w województwie pomorskim</p>			
<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 1</p> <p>Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie</p>	<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 2</p> <p>Zwiększenie dostępności i skuteczności</p>	<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 3</p> <p>Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób</p>	<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 4</p> <p>Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli</p>

przeciwdziałania przemocy domowej	ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową	stosujących przemoc domową	instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług
<p>Priorytet 1.1</p> <p>Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej</p>	<p>Priorytet 2.1</p> <p>Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową oraz wypracowanie zasad współpracy</p>	<p>Priorytet 3.1</p> <p>Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej</p>	<p>Priorytet 4.1</p> <p>Wyznaczanie kierunków działań dla podmiotów i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej</p>
<p>Priorytet 1.2</p> <p>Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej</p>	<p>Priorytet 2.2</p> <p>Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową</p>		<p>Priorytet 4.2</p> <p>Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej</p>
<p>Priorytet 1.3</p> <p>Promowanie standardów oferty wsparcia dla osób doświadczających</p>	<p>Priorytet 2.3</p> <p>Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym</p>		<p>Priorytet 4.3</p> <p>Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu</p>

przemocy	przemocą domową		zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej
----------	-----------------	--	---

Cel szczegółowy 1 Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Wnioski z diagnozy:

Przemoc domowa jest problemem, który ciągle wzbudza niedowierzanie lub jest bagatelizowany. Mimo prowadzonych w ciągu ostatnich lat działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej zdarza się, że osoby doznające przemocy spotykają się z negatywnymi reakcjami świadków przemocy i przedstawicieli służb. Ponadto osobom doznającym przemocy brakuje informacji na temat mechanizmów przemocy domowej, możliwości uzyskania pomocy czy obowiązujących procedur interwencyjnych i prawnych, które pozwolą zatrzymać przemoc. Brakuje również konstruktywnych przekazów dla osób sprawujących przemoc domową – nie tylko odnoszących się do konsekwencji stosowania przemocy wobec najbliższych, ale także możliwości radzenia sobie ze złością lub agresją. Według ekspertów wpływ na to, czy ktoś będzie doświadczał przemocy domowej, ma także podzielenie stereotypów na jej temat. Traktowanie przemocy jako normalnego sposobu radzenia sobie z trudnymi emocjami, postrzeganie jej jako powszechnej i nieuchronnej, powoduje, że ludzie łatwiej się na nią zgadzają niż szukają pomocy.

Zasadne jest ukierunkowanie działań na:

1. prowadzenie diagnoz na temat zjawiska przemocy domowej, skali problemu, postaw wobec problemu oraz włączanie się w ogólnopolskie projekty badawcze;
2. prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej, w tym przemocy wobec dzieci, a także możliwości uzyskania pomocy i miejsc, które taką pomoc świadczą;
3. włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy;
4. wspieranie programów profilaktyki przemocy domowej i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne;
5. upowszechnienie opartych na dowodach programów profilaktycznych, skierowanych zarówno do dzieci, jak i rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów zdrowia psychicznego i przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dzieci;
6. organizowanie i finansowanie szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy domowej, konsekwencji doznawania przemocy domowej, funkcjonowania osób doznających przemocy i stosujących przemoc.

Wskaźnik rezultatu	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Liczba kampanii	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba osób objętych oddziaływaniem kampanii	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba instytucji, organizacji współdziałających z samorządem w ramach kampanii	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba projektów dot. przeciwdziałania przemocy	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba podmiotów i osób zaangażowanych w projekty	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Wysokość środków finansowych na realizację projektów	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba szkoleń nt. przeciwdziałania przemocy	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba osób objętych szkoleniami	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Wysokość środków finansowych zaangażowanych w realizację szkoleń	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba działań promujących interdyscyplinarne interwencje	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ

Liczba osób/ instytucji objętych działaniem promującym interdyscyplinarne interwencje	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba przeprowadzonych badań	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba osób, rodzin, podmiotów objętych badaniami	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba raportów z badań	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba opracowanych ramowych programów ochrony osób doznających przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba działań promocyjnych dot. standardów pracy ZI, usług, placówek, procedur i kodeksów etycznych	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ

Priorytet 1.1 Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej

Działanie 1.1.1	Diagnoza zjawiska przemocy domowej w województwie
Zakres interwencji	Systematyczne zbieranie informacji na temat rozmiaru (skali) zjawiska na obszarze województwa pomorskiego, analiza porównawcza uzyskiwanych danych oraz na temat postaw społecznych wobec zjawiska przemocy
Realizatorzy	ROPS, firmy badawcze
Zakres interwencji	Badanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagających rodzinie doznającej przemocy
Realizatorzy	ROPS, firmy badawcze
Zakres interwencji	Badanie efektywności (dostępności, jakości,

	skuteczności) różnych form przeciwdziałania przemocy domowej, np. skuteczności procedury Niebieskie Karty, skuteczności działań profilaktycznych
Realizatorzy	ROPS, firmy badawcze
Zakres interwencji	Badanie postaw społecznych wobec zjawiska przemocy, w tym wobec dzieci, osób starszych i z niepełnosprawnościami, uwzględniające stereotypy dotyczące roli kobiety i mężczyzny
Realizatorzy	ROPS, firmy badawcze

Działanie 1.1.2	Podniesienie kwalifikacji profesjonalistów w obszarach: wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych (postaw), mających wpływ na ograniczenie zjawiska i jego wczesne wykrywanie
Zakres interwencji	Inicjowanie powstawania i wspieranie realizacji (finansowe, merytoryczne) technik „przesiewowych” – narzędzi i umiejętności ważnych do wczesnego wykrywania przemocy domowej przez pracowników ochrony zdrowia, oświaty, pomocy społecznej w tzw. pierwszym kontakcie
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Inicjowanie powstawania i wspieranie realizacji (finansowe, merytoryczne) szkoleń w zakresie rozpoznawania przemocy domowej, w środowiskach podwyższonego ryzyka (osoby starsze, z niepełnosprawnościami, inne „zależne”, rodziny niepolskojęzyczne, odmienne kulturowo, itp.), w zakresie skoordynowanej współpracy wielu instytucji w celu zapewnienia kompleksowego i skutecznego zarządzania zgłoszeniami przypadków przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Promowanie interdyscyplinarnych interwencji opartych o współodpowiedzialne działanie przedstawicieli różnych służb, instytucji i organizacji
Realizatorzy	ROPS

**Priorytet 1.2 Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej
w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej**

Działanie 1.2.1	Prowadzenie i udział w kampaniach społecznych obalających stereotypy na temat przemocy domowej, które usprawiedliwiają jej stosowanie, opisujących mechanizmy przemocy, wskazujących jednoznacznie na szkodliwość tych mechanizmów, promujących metody wychowawcze bez użycia przemocy, informujących o zakazie stosowania kar cielesnych, promujących działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej (ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób jej stosujących)
Zakres interwencji	Inicjowanie lub zaangażowanie się w kampanie społeczne o charakterze edukacyjnym dot. przeciwdziałania przemocy, zwalczania uprzedzeń, dyskryminacji, wykorzystywania niższości jednej grupy społecznej wobec innej
Realizatorzy	ROPS, inne podmioty
Zakres interwencji	Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy domowej i możliwości przeciwdziałania temu zjawisku oraz sposobów reagowania i uzyskania pomocy
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Współpraca z mediami oraz wymiana informacji z instytucjami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie przemocy domowej w województwie
Realizatorzy	ROPS

Działanie 1.2.2	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach projektów prowadzonych przez organizacje
Zakres interwencji	Wspieranie (finansowe, merytoryczne) projektów dot. przemocy, równości związanej np. z płcią, wiekiem, statusem społecznym, w szczególności projektów o potwierdzonej skuteczności, opartych na społecznej, obywatelskiej aktywności
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Wspieranie realizacji (finansowe, merytoryczne) programów profilaktycznych dot. wiedzy, umiejętności i postaw mających wpływ na stosowanie przemocy w relacjach rodzinnych
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Wspieranie realizacji programów profilaktycznych, psychoedukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, trenujących umiejętności wpływające na skuteczne powstrzymanie się od stosowania przemocy

Priorytet 1.3 Promowanie standardów oferty wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Działanie 1.3.1	Poprawa koordynacji działań w zakresie wpływającym na skuteczność świadczonych usług
Zakres interwencji	Opracowanie ramowego programu ochrony osób doznających przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS, inne podmioty
Zakres interwencji	Promowanie standardów pracy zespołu interdyscyplinarnego w zakresie zadań interwencyjnych
Realizatorzy	ROPS

Zakres interwencji	Promowanie standardów usług (pracy socjalnej, pomocy psychologicznej, pomocy prawnej, udzielania schronienia, interwencji) oraz standardów placówek w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Promowanie standardów lub kodeksów etycznych dla osób zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Opracowywanie, pozyskiwanie i publikacja materiałów instruktażowych, procedur (np. terapeutycznych)
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Tworzenie i upowszechnianie bazy dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS

Cel szczegółowy 2 Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową

Wnioski z diagnozy:

Osoby doznające przemocy domowej w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Wśród badanych, których dotknęła przemoc seksualna jedynie co dziesiąta próbowała uzyskać wsparcie (Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 2019 roku).

Analiza przekazywanych danych wykazuje, że nadal utrzymuje się tendencja do nierównomiernego prowadzenia działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej przez gminy i powiaty naszego regionu. Mimo deklaracji przez 45 gmin i powiatów, że opracowały diagnozę zjawiska, w trakcie kontroli stwierdzono, że nie jest to faktyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w środowiskach lokalnych, a tylko zbieranie danych o wszczętych procedurach NK i działaniach interwencyjnych policji. Nadal jest ograniczony dostęp do specjalistów, niewystarczający dostęp do bazy pomocowej, poradni specjalistycznych, terapii małżeńskiej, terapii systemowej rodzin oraz niewystarczające zaangażowanie w rozwiązywanie tych problemów przez lokalne samorzady. Dalej dominuje praktyka dotycząca prowadzenia działań i rozwiązywania problemów wynikających

z przemocy, która jest skoncentrowana na służbach pomocy społecznej i policji. (Ocena stanu i skuteczności pomocy społecznej 2019 rok, PUW).

Zasadne jest ukierunkowanie działań na:

1. przygotowanie i upowszechnianie informacji na temat oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy;
2. przygotowanie i upowszechnianie informacji nt. dostępnych form wsparcia dla osób doznających przemocy w województwie dla personelu i mieszkańców w jednostkach, w których istnieje największe prawdopodobieństwo pierwszego kontaktu z osobą doznającą przemocy;
3. wspieranie miejsc pomocy osobom doznającym przemocy domowej – dorosłym i dzieciom – oferujących kompleksową i długofalową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną (indywidualną i grupową), socjoterapeutyczną, socjalną, medyczną itp.;
4. wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doznających przemocy domowej;
5. zwiększenie zaangażowania sektora ochrony zdrowia, zwłaszcza w zakresie usług profilaktyki uniwersalnej, pełniejszej realizacji zapisów prawnych, zwiększenia zaangażowania personelu ochrony zdrowia w identyfikację czynników ryzyka krzywdzenia dzieci oraz działania interwencyjne, a także w promowanie czynników ochronnych;
6. promowanie rozwijania oferty pomocowej dla dzieci krzywdzonych i ich rodzin, opartej na modelu współpracy między różnymi służbami, w których dziecko poszkodowane przestępstwem i jego opiekunowie mogliby otrzymać kompleksowe wsparcie psychologiczne, prawne, medyczne i socjalne pod jednym dachem, na wzór kompleksowych ośrodków anglosaskich pn. Child Advocacy Center lub skandynawskich pn. Barnhaus;
7. rozwijanie sieci centrów pomocy dzieciom, czyli skutecznych, opartych na dowodach, kompleksowych i stabilnych modeli pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem;
8. promowanie i wspieranie poszerzania ofert placówek leczenia uzależnienia od alkoholu o programy terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz programy terapii dla osób stosujących przemoc;
9. prowadzenie wnikliwego monitoringu skali problemu krzywdzenia dzieci oraz ewaluacji oferowanej pomocy.

Wskaźnik rezultatu	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Ilość baz danych podmiotów udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową oraz wypracowanie zasad współpracy i ich aktualizacji	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba publikacji i aktualizacji informacji nt. środków, metod, form zapobiegania występowania aktów przemocy, informacji o instytucjach i formach pomocy w sytuacji doświadczenia przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba wspartych inicjatyw obywatelskich, samorządowych na rzecz ograniczenia skali zjawiska przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba udzielonych konsultacji, informacji w zakresie sporządzania diagnozy problemu przemocy, zasobów i potrzeb, inspirowania oraz promowanie dobrych praktyk, opracowania i realizacji programów przeciwdziałania przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba opracowań, publikacji i dystrybucji materiałów edukacyjnych dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej w społecznościach lokalnych	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba utworzonych i wspartych „infolinii” oraz telefonów zaufania specjalizujących w problematyce przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ

Liczba nowych i wspartych ośrodków dla osób doznających przemocy, ośrodków interwencji kryzysowej, punktów konsultacyjnych, schronisk, miejsc pobytu dla osób stosujących przemoc	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba nowych wspartych podmiotów oferujących pomoc osobom doznającym przemoc w formie	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba nowych, wspartych i upowszechnionych projektów pomocowych dla osób doznających przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba rekomendowanych i nowych miejsc bezpiecznych przesłuchań przyjaznych dziecku doznającemu przemocy, bądź będącemu jej świadkiem, tzw. „Niebieskich Pokoi”	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ

Priorytet 2.1 Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową oraz wypracowanie zasad współpracy

Działanie 2.1.1	Upowszechnienie baz danych podmiotów udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową oraz wypracowanie zasad współpracy
Zakres interwencji	Utworzenie i aktualizacja ogólnodostępnej bazy danych o wojewódzkich zasobach (infrastruktura, kadry, projekty, praktyki, in.) zwiększających skuteczność interwencji
Realizatorzy	ROPS

Działanie 2.1.2	Nawiązywanie, rozwijanie i wzmocnianie współpracy z instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową
Zakres interwencji	Rozpowszechnianie informacji nt. środków, metod, form zapobiegania występowania aktów przemocy
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Wzmocnianie świadomego i odpowiedzialnego zaangażowania samorządów lokalnych w działania na rzecz ograniczenia skali zjawiska przemocy domowej, wspieranie inicjatyw obywatelskich, samorządowych
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Udzielanie wsparcia samorządom gminnym w zakresie lokalnej polityki wobec przemocy, w szczególności poprzez: konsultacje, wymianę informacji, wsparcie w zakresie sporządzania diagnozy problemu przemocy, zasobów i potrzeb, inspirowanie oraz promowanie dobrych praktyk, opracowanie, publikację i dystrybucję materiałów edukacyjnych dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej w społecznościach lokalnych
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Wsparcie merytoryczne samorządów w opracowaniu i realizacji programów przeciwdziałania przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Rekomendowanie i wspieranie powstawania miejsc bezpiecznych przesłuchań przyjaznych dziecku doznającemu przemocy, bądź będącemu jej świadkiem, tzw. „Niebieskich Pokoi”
Realizatorzy	ROPS

Priorytet 2.2 Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową

Działanie 2.2.1	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy, w szczególności medycznej psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej
Zakres interwencji	Publikacje i aktualizacja informacji o instytucjach i formach pomocy w sytuacji doświadczenia przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS

Priorytet 2.3 Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową

Działanie 2.3.1	Zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych i regionalnych telefonów zaufania, informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą domową
Zakres interwencji	Wspieranie „infolinii” – ogólnodostępnej formy pomocy telefonicznej adresowanej do osób, rodzin, organizacji zainteresowanych przeciwdziałaniem przemocy oraz telefonów zaufania specjalizujących w problematyce przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS, inne podmioty
Zakres interwencji	Udostępnianie informacji o działających formach pomocy telefonicznej specjalizujących się w problematyce przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS

Działanie 2.3.2	Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych i regionalnych instytucji i usług dla osób doznających przemocy domowej
Zakres interwencji	Inicjowanie powstawania nowych, wspieranie istniejących (finansowe, merytoryczne) ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy, ośrodków interwencji kryzysowej, punktów konsultacyjnych, a nade wszystko schronisk, tj. miejsc tymczasowego schronienia dla osób doznających przemocy oraz miejsc pobytu dla osób stosujących przemoc
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Inicjowanie powstawania nowych, wspieranie istniejących podmiotów oferujących pomoc osobom doznającym przemoc w formie: pomocy psychologicznej, pomocy prawnej, samopomocy, grup wsparcia, pomocy w kontakcie indywidualnym, grupowym
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Inicjowanie, wspieranie i upowszechnianie projektów stawiających sobie za cel m.in.: udzielanie pomocy prawnej, pomocy psychologicznej (w tym: wsparcia psychoterapii, terapii, poradnictwa), pomocy finansowej, pomocy medycznej, pomocy w znalezieniu zatrudnienia, pomocy dla osób doznających gwałtów lub przemocy seksualnej, pomocy dzieciom krzywdzonym (zróżnicowanej ze względu na wiek: dla dzieci i nastolatków), pomocy osobom w podeszłym wieku oraz osobom z niepełnosprawnościami, izolowanie osób stosujących przemoc od osób doznających przemocy
Realizatorzy	ROPS

Cel szczegółowy 3 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową

Wnioski z diagnozy:

Ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy domowej, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku- lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób, w dalszej kolejności do fizycznej, a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej i seksualnej.

W województwie pomorskim ujawniono 3657 osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wobec bliskich. Najliczniejszą grupę nadal stanowią mężczyźni, stanowiący 94% ogółu.

Brakuje konstruktywnych przekazów dla osób stosujących przemoc domową – nie tylko odnoszących się do konsekwencji stosowania przemocy wobec najbliższych, ale także możliwości radzenia sobie ze złością lub agresją. Konieczne jest więc zapewnienie oferty pomocy nie tylko dla osób doznających przemocy, ale i dla osób stosujących przemoc.

Zasadne jest ukierunkowanie działań na:

1. przygotowanie przedstawicieli służb mających kontakt z osobami stosującymi przemoc do motywowania tych osób do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych;
2. nawiązanie i rozwijanie współpracy między przedstawicielami różnych służb, w tym wymiaru sprawiedliwości (prokuratorzy, sędziowie, kuratorzy) w celu kierowania osób stosujących przemoc domową do programów korekcyjno-edukacyjnych;
3. usprawnienie współpracy, w tym przepływu informacji, między przedstawicielami różnych służb, ze szczególnym uwzględnieniem policji i kuratorskiej służby sądowej, w celu przeprowadzania szybszej i skuteczniejszej interwencji wobec osób stosujących przemoc domową, szczególnie tych, którzy uprzednio skazani, ponownie dopuszczają się zachowań przemocowych wobec członków rodziny.

Wskaźnik rezultatu	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Liczba nowych, wspartych i upowszechnionych programów korekcyjno-edukacyjnych, programów terapeutycznych stawiających za cel powstrzymanie od stosowania przemocy, podejmowanie działań wobec młodocianych stosujących przemoc, w tym przemoc seksualną	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba nowych i upowszechnionych wytycznych do realizacji działań interwencyjnych, psychologicznych oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ

Priorytet 3.1 Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej

Działanie 3.1.1	Opracowanie ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w oparciu o ministerialne wytyczne
Zakres interwencji	Tworzenie, wspieranie, upowszechnianie programów uczenia osób stosujących przemoc nieagresywnego zachowania w relacjach interpersonalnych (korekcyjno-edukacyjnych) oraz programów psychologiczno-terapeutycznych stawiających za cel powstrzymanie od stosowania przemocy, w szczególności osób krzywdzących dzieci oraz przestępców seksualnych
Realizatorzy	ROPS, inne podmioty
Zakres interwencji	Inicjowanie powstawania, promowanie i wspieranie projektów (profilaktycznych, korekcyjno – edukacyjnych, psychologiczno-terapeutycznych) mających na celu podejmowanie działań wobec młodocianych stosujących przemoc, w tym przemoc seksualną
Realizatorzy	ROPS, inne podmioty

Zakres interwencji	Upowszechnianie wytycznych do realizacji działań interwencyjnych, psychologiczno-terapeutycznych oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową
Realizatorzy	ROPS, inne podmioty

Cel szczegółowy 4 Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Wnioski z diagnozy:

Praca w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej wymaga odpowiedniego przygotowania i kompetencji. Niezbędna jest wiedza na temat zjawiska przemocy domowej, znajomość mechanizmów przemocy domowej, specyfiki funkcjonowania osób doznających przemocy i stosujących przemoc, standardów pracy interdyscyplinarnej, obowiązujących procedur i przepisów prawnych, a także umiejętność nawiązywania kontaktu z klientem, patrzenia na problem klienta z jego perspektywy, pracy psychologicznej z klientem, a także motywowania go do zmiany sytuacji, w jakiej się znajduje lub do zmiany zachowania. Zapewnienie natychmiastowej i bezpośredniej pomocy osobom doznającym przemocy domowej jest warunkiem skutecznego zatrzymania przemocy, dotyczy to zarówno możliwości uzyskania wsparcia w ramach tzw. pierwszego kontaktu, jak i dostępu do specjalistów (prawnik, terapeuta, psychiatra itp.). Konieczne jest więc zapewnienie oferty pomocy nie tylko dla osób doznających przemocy, ale i dla osób stosujących przemoc.

Zasadne jest ukierunkowanie działań na:

1. organizowanie i finansowanie szkoleń i warsztatów przygotowujących do kontaktu z członkami rodzin z problemem alkoholowym, w których dochodzi do przemocy, w szczególności motywowania klientów do zmiany mającej na celu poprawę sytuacji w rodzinie i zatrzymanie przemocy;
2. organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury NK), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy domowej;
3. zapewnienie osobom pracującym z członkami rodzin z problemem przemocy dostępu do stałej superwizji, która pozwala na analizę osobistych postaw wobec osób doznających i sprawujących przemoc i przekonań na temat zjawiska przemocy domowej, a tym samym przekłada się na bardziej profesjonalną i skuteczną pracę z klientem.

Wskaźnik rezultatu	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Liczba nowych i aktualizacji baz danych osób nadzorujących lub koordynujących działanie poszczególnych służb na poziomie województwa oraz umieszczanie jej na stronach internetowych	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba szkoleń w zakresie skoordynowanej współpracy wielu instytucji w celu zapewnienia kompleksowego i skutecznego zarządzania zgłoszeniami przypadków przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń z udziałem przedstawicieli poszczególnych służb	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba działań w kierunku współpracy międzyinstytucjonalnej w celu realizacji wspólnej polityki przeciwdziałania przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba działań dot. określenia aktualnego zakresu merytorycznego szkoleń nt. przeciwdziałania przemocy domowej oraz doboru trenerów	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba szkoleń dla członków ZI w zakresie stosowania procedury NK oraz innych, dotyczących powstrzymywania przemocy	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba opublikowanych i rozdyskrebowanych materiałów edukacyjnych dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych dot. procedury „Niebieskie Karty”	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ

Liczba szkoleń i podjętych działań na rzecz potwierdzenia specjalistycznych kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ
Liczba superwizji, platform wymiany doświadczeń, innych form wspierania ZI w zakresie zadań interwencyjnych oraz innych osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc	Raz w roku	Sprawozdanie z wykonania budżetu, RPPPD i NPZ

Priorytet 4.1 Wyznaczanie kierunków działań dla podmiotów i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej

Działanie 4.1.1	Podjęcie działań zmierzających do nawiązania i wzmocnienia współpracy między służbami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej
Zakres interwencji	Tworzenie, prowadzenie i aktualizacja baz danych osób nadzorujących lub koordynujących działanie poszczególnych służb na poziomie województwa oraz umieszczanie jej na stronach internetowych
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Inicjowanie powstawania i wspieranie realizacji (finansowe, merytoryczne) szkoleń w zakresie skoordynowanej współpracy wielu instytucji w celu zapewnienia kompleksowego i skutecznego zarządzania zgłoszeniami przypadków przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS, inne podmioty
Zakres interwencji	Przeprowadzanie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń z udziałem przedstawicieli poszczególnych służb
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Współpraca międzyinstytucjonalna w celu realizacji

	wspólnej polityki przeciwdziałania przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS

Priorytet 4.2 Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Działanie 4.2.1	Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
Zakres interwencji	Współpraca z ZI dot. określenia aktualnego zakresu merytorycznego szkoleń nt. przeciwdziałania przemocy domowej oraz doboru trenerów
Realizatorzy	ROPS

Działanie 4.2.2	Prowadzenie szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
Zakres interwencji	Organizowanie obowiązkowych szkoleń dla członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w oparciu o ministerialne wytyczne
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Organizowanie szkoleń w oparciu o ministerialne wytyczne dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w tym: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gkrpa, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, sędziów, prokuratorów i kuratorów sądowych, służby więziennej, Żandarmerii Wojskowej i innych
Realizatorzy	ROPS
Zakres interwencji	Pozyskiwanie, publikacja, dystrybucja materiałów edukacyjnych dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych dot. procedury Niebieskie Karty
Realizatorzy	ROPS

Priorytet 4.3 Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Działanie 4.3.1	Realizacja specjalistycznych szkoleń, umożliwiających uzyskanie certyfikatu specjalisty w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej
Zakres interwencji	Promowanie, prowadzenie i wspieranie działań na rzecz potwierdzania specjalistycznych kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej
Realizatorzy	ROPS

Działanie 4.3.2	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia
Zakres interwencji	Organizowanie superwizji, platform wymiany doświadczeń, inne formy wspierania ZI w zakresie zadań interwencyjnych oraz innych osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc
Realizatorzy	ROPS

5. KLUCZOWI PARTNERZY

Kluczowymi partnerami realizacji działań stanowiących operacjonalizację Programu są w szczególności:

1. jednostki samorządu terytorialnego;
2. instytucje rynku pracy;
3. instytucje pomocy i integracji społecznej;
4. organizacje pozarządowe;
5. instytucje edukacyjne;
6. instytucje wymiaru sprawiedliwości;

7. instytucje opieki zdrowotnej;
8. instytucje pomocy społecznej;
9. służby mundurowe;
10. kościelne osoby prawne.

6. SYSTEM REALIZACJI, MONITOROWANIA ORAZ OCENY REALIZACJI

System finansowania przyjęty na potrzeby Programu zakłada, że:

1. uchwałą budżetową Samorządu Województwa Pomorskiego określa się wysokość środków przeznaczonych na realizację Programu na dany rok;
2. zadania Programu będą realizowane w miarę posiadanych środków finansowych oraz w formach określonych przepisami prawa;
3. Zarząd Województwa Pomorskiego odrębnymi uchwałami określi metody i sposoby działań w ramach Programu, a także wysokość środków finansowych na poszczególne działania.
4. Źródła finansowania Programu:
  - środki Samorządu Województwa Pomorskiego;
  - środki administracji rządowej;
  - środki Unii Europejskiej;
  - inne źródła zewnętrzne.

Program będzie monitorowany w następujący sposób:

- Zarząd Województwa Pomorskiego przedstawi Sejmikowi Województwa Pomorskiego raport z realizacji Programu do dnia 31 marca każdego roku w formie sprawozdań z wykonania budżetu;
- Zarząd Województwa Pomorskiego przedstawi roczną informację o zrealizowanych lub podjętych zadaniach w ramach Programu, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym;
- Zarząd Województwa Pomorskiego przedstawi roczną informację o zrealizowanych lub podjętych zadaniach w ramach Programu, w terminie do dnia 10 lutego każdego roku, zgodnie z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Za opracowanie Programu odpowiedzialny jest ROPS przy współpracy z Zespołem Monitorującym Realizację Zadań w Zakresie Przeciwdziałania Zjawiskom Patologii Społecznych na Terenie Województwa Pomorskiego.

Za realizację Programu odpowiedzialny jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.